

اطلاعات

یادبوداشت

واردات بد نیست اما...

اخیراً بحث لزوم آزادسازی واردات خودرو مطرح شد و گویا دولت هم برنامه‌ای در این زمینه دارد. وقتی کار خرید خودرو به قرعه‌کشی و سهمیه‌بندی و جولان دلالی می‌کشد و در هر نوبت قرعه‌کشی که بیشتر به قرعه‌کشی لاتاری شبیه است عده‌ای به درآمد قابل قبولی می‌رسند و در این میانه عده کثیری نیز زمینه‌تازان و کار به خرید و فروش و کارت ملی و اجاره گواهیمانه و مسابلی از این قبیل کشیده است شاید این گمان پیش آید که مشکل، کمبود خودرو و رفع حاجت و نیاز مردم است که باید با افزایش عرضه آنرا حل کرد؛ و لذا اگر واردات را آزاد کنیم این عطش می‌خواید و این بساط جمع می‌شود. فعالیت‌های رسانه‌ای دوستداران واردات هم اخیراً قابل توجه شده است. این که با قیمت یک سمندر ایرانی و با همین قیمت ارز چه ماشین‌های خوبی می‌توان خرید و قیمت باید مردم را از شر این شرکت‌های انحصاری تولید خودرو راحت کرد و این حق مردم است که خودرو خوب و با قیمت مناسب سوار شوند و اینکه هزاران نقل با ممنوعیت واردات از این رفته و بیکاری زیاد شود و با واردات اتومبیل این مشاغل دوباره راه افتد ...

ظاهر استدلال‌ها تمبیل موجه و قابل دفاعند اما نمی‌توان از برخی اهداف پنهانی منتقد طبلانه مافیای واردات پنهان شده در زیر این نقاب خبر خفا غافل ماند.

همین جا لازم است قبل از پرداختن بسه ادامه مطلب یک نکته روشن نشود. اینکه صنعت خودروسازی کشور مرتکب فرست‌سوزی‌های بسیاری شده توانسته است فرصت انحصاری در اختیار بهره کافی ببرد تردیدی نیست. سوءمدیریت، عدم کارایی، شرایط غیررقابتی، محضول دولت و نگاه دولتی، همه توجه به کیفیت مناسب و حصول و افزایش تولید ... ازجمله مشکلات‌هایی است که نمی‌توان از آن چشم پوشید اما این راه باید گفت که فقط خودروسازان در این وضعیت مقصر نیستند. نگاهی به سیاست جابجایار سربازک برپای ۹۸ و جولان دلالات و سربازگری کردن ده‌ها هزار میلیارد تومان پول مفت به جیب واسطه‌ها و دلالات به جای تزریق به بخش تولید و یا کمک به خزانه دولت نظر بیندازد تا پنجره‌های دیگری روبروی شما برای تشخیص یکی از مهم‌ترین علل ایجابی چنین شرایطی و مقب‌ماندگی و ورشکستگی این صنعت گشوده شود.

به خوبی پیداست که دلیل ایجاد چنین صفی برای خرید، نیاز واقعی بازار و کمبود نیست. راتی است که در این میانه توزیع می‌شود و می‌فروش است که در آن به دست می‌آید. اگر گمان می‌کنیم که با واردات می‌توان این درد را درمان کرد سخت در اشتباهیم. درست مثل اینکه بگوییم با ساخت صدها هزار مسکن دولتی بازار مسکن متعادل می‌شود. در حالی که همین حال صدها هزار مسکن خالی داریم و هر چه هم مسکن بسازیم باز به دلیل ارزش افزوده بالای آن می‌افزیند و ریسک بسیار کمی که سرمایه‌گذاری در این بخش دارد خریدار برای هست و اشکبار آن هم با این سیستم فشل مالیاتی و تعارض منافع که وجود دارد با هیچ دسدری همراه نیست حتی هر چه هست، سود و منفعت است. در بخش مسکن به هر چه بیشتر دولت را با امکانات دولتی دخالت دهم رانت بیشتری توزیع کرده‌ام.

یکه دیگری که نباید از نظر دور داشت اینکه در حال حاضر تقریباً خودرویی با قیمت کمتر از ده هزار دلار وجود ندارد. البته خودروی کار کرده و دست دوم بخش دیگری است. همین حال بسیاری از خودروهای گران قیمت خارجی را می‌توان از بازارهای کشورهای حاشیه خلیج فارس به قیمت از ۲۰۶ خودمان خرید اما نه از کارخانه و نه دست اول و نو. نکته مهم دیگر وضعیت ارزی کشور است که با مضافتی که داریم و تحریم‌ها که هست اکثر کالاهای به مراتب بالاترزی برای تخصیص آن وجود دارد. حتی اگر بگوییم تا همین اار با آزاد ارز صورت بگیرد. نکته مهم دیگر تلاش‌های است که در همین دوره تحریم سخت‌ود زیاد اخیر در مسیر خودکفایی و ساخت داخل قطعات صورت گرفته که باعث شده تولید با وجود تحریم کامل خارجی جای بگیرد. ضمناً اشتباه نکنیم. باید دانست دولت هم از واردات استقبال می‌کند، زیرا با توجه رفاهیه‌ای که وجود دارد و مالیات و عوارض مختلفی که می‌ستاند به درآمد خوبی می‌رسد و لذا نباید چنین تصور کرد که دولت در صف مخالفان واردات است. اما باید دید در این مسیر منابع ملی کدام است. اینکه انحصار هیچ نوسعمای ایجاد نمی‌کند، اینکه باید رقابت وجود داشته باشد و اینکه صنعت خودروسازی ما سال‌های بسیاری را در رقابت انحصار و حمایت دولت به ففلت گذرانده و به مردم خوب رفتار نکرده و سوء تدبیر و مدیریت داشته و... هیچکدام قابل انکار نیست اما راه حل آن پویوره در شرایط کنونی باز کردن دروازه‌های کشور به روی تولیدات لوکس و اشرافی کمپانی‌های خودروسازی و جولان اتومبیل‌های شیک و حسرت برانگیز در خیابان‌های شهرهایمان و خواندن فاتحه همین صنعت نیم بند خودروسازی و صدها قطعه‌ساز کشور که اشتغال جانی توچی هم پیدا کرده‌اند نیست. بلکه نکته کردن دکت دلالی و واسطه‌گری و رانت‌خواری و بی‌نظارتی که کشور است که بالای جان تولید نه فقط در این صنعت بلکه در تمامی بخش‌های تولیدی کشور شده و در یک کار فارغ از ضعف‌هایی که شرکت‌های خودروسازی ما دارند و حتماً باید کنترل و اصلاح شوند و حتماً باید از شرایط انحصاری و دولتی به درآیند و کارایی خود را بالا ببرند. مشکل اصلی دولت در بخش تولیدات و صنعت خود و چه دولتی مداخلات و مزاحمت کشور چه در بخش خدمات و خدمات دولتی و خدمات غیرمربوب عجب و غریب و غیر کارشناسی در کار آنان و ایجاد موانع بسیار بر سر راهشان است. در حالی که بخش سوداگرانه در اقتصاد ما نه تنها تقریباً با هیچ مداخله و مزاحمتی روبرو نیست بلکه به راحتی حتی از آنشخور رانت‌های راتی هر روز جان و چارت‌ر تر شده و در نظام تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و حتی گفتمان‌سازی هم دست بالا را دارد و اگر واردات فی‌نفسه بد نیست حتی واردات خودرو دتیب‌لازنگر به حساب نمی‌آید و اتفاق می‌تواند شرایط رقابتی ایجاد کند و به نفع کشور و ملت و حتی صنعت داخلی باشد، به شرط آنکه نخست این روند معیوب را اصلاح کنیم و به واردکننده و تولید خارجی امتیاز و به تولیدکننده و تولید داخل ادعاب ندنیم و میدان‌های در اختیار رشد و تولید و اشتغال کشور را به تولیدکنندگان خارجی و رانت‌خواران داخلی واگذار نکنیم.

رئیس مجلس شورای اسلامی گفت که باید برای اصلاح ساختار بودجه به دنبال عدم وابستگی به نفت و جلوگیری از کسری بودجه باشیم. به گزارش ایسنا، محمد باقر قالیباف در جلسه علنی دیروز مجلس و در جریان بررسی کلیات طرح احکام کلی بودجه ۱۴۰۰ گفت:اصلاح ساختار بودجه موضوعی است که حضرت آقا هم آن را ما خواسته‌اند برونند. ما در اصلاح ساختار بودجه باید به سمت درآمدهای پایدار و هزینه‌کرد موثر برویم و عدم وابستگی به نفت و جلوگیری از کسری بودجه را دنبال کنیم. وی افزود: این موضوع محوره‌های مهمی دارد؛ مثلاً مالیات که در کمیسیون اقتصادی در حال بررسی است یا اصلاح نظام تأمین اجتماعی و اصلاح بودجه شرکت‌های دولتی و نظام پیرانه‌ها و همچنین اصلاح نظام بودجه‌ریزی. قالیباف اضافه کرد: آنچه امروز در دستور کار ما قرار دارد یکی از سیاست‌های اصلاح ساختار بودجه را دنبال می‌کند تا برخی احکام بودجه را اصلاح و تصویب کنیم.

رئیس مجلس همچنین در جریان بررسی کلیات طرح احکام کلی بودجه ۱۴۰۰ برای اعلام مخالفت نماینده دولت با کلیات این طرح اظهار داشت: در بحث اصلاح ساختار بودجه و برنامه‌ریزی بر مبنای آتای پورمحمدی و به مبنای نوبخت می‌تواند که حداقل از سه ماه فاصله شخصی من تا بقیه کمیسیون‌ها کام به کام تا ۸۸ ساعت کلی می‌خورد. اما در صورت هماهنگی پیش‌بردم از آن آنها به صورت کتبی با استفساری در جلسات حمایت‌شده است ولی حالا این‌ها نظر خلاف توافق می‌کنید که این خلاف توافق است.

در ادامه کلیات طرح اصلاح ساختار بودجه به رای مجلس شورای اسلامی گذاشته شد که نمایندگان با آن موافقت کردند.

قالیباف همچنین در دیدار اعضای فراکسیون زنان و خانواده مجلس با بیان این که خانواده مهمترین سسلول جامعه و زن قوام دهنده اصلی خانواده ایرانی است، تأکید کرد: برای اینجا معلوم می‌شود که نقش زن در جامعه ایرانی چه نقش مهم و کلیدی است و البته این مساله غیر از نقشی است که زنان ایران به صورت مستقیم در جامعه معادون اول رئیس جمهوری با بیان این که اگر واکنس کرونا در دنیا زودتر از داخل کشور تولید شود با تمام توان برای خرید و نقد کردن خواهیم کرد، گفت: زن این زمینه منابع مالی لازم وجود دارد و با وجود همه محدودیت‌ها به دلیل اخته اولویت کشور است پول آن را برای خرید تهیه خواهیم کرد و نتوایم گذاشت که بگویند واکنس کشور در گوشه ای از دنیا تولید شده و مردم ایران به خاطر مسائل مالی به آن دسترسی ندارند. وی افزود: ما داریم به تولیدات و خدماتی که در این کشور تولید می‌شود و به نظر می‌آید که در این کار بزرگ مشارکت داشتند.تیم‌های علمی و فنی برای تولید کیت تشخیص و تست سریع ویروس کرونا که توسط ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) راه‌اندازی شده، با اشاره به این که در مقطع کنونی یکی از هدف‌های ما در حوزه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و مشترک ملت ایران موضوع ویروس کرونا و پایداری آن است، گفت: افتتاح خط تولید کیت تشخیص سریع ویروس کرونا اقدامی موثر در جهت تشخیص و شناسایی سریع و قطع تزخیر این بیماری است.

جهاگیری با اشاره به در پیش بودن تعطیلی دو هفته ای برخی مشاغل در شهرستان، پرهیزهای ضروری را به کارکنان این تصمیمات تدبیر لازم برای کمک به آسیب دیدگان اقتصادی و اجتماعی ناشی از کرونا و نظیر یکپارگی و مسائل جمعیتی اتخاذ شود، در دولت به دنبال راهکارهایی هستیم تا این شرایط سخت تحریم و محدودیت‌ها به اقتدار نیازمند کمک‌های معیشتی ارائه دهیم. وی افزود: من به مردم عزیز ایران اطمینان می‌دهم که دولت و نهادهای حامییتی تلاش می‌کنند که با کمک‌های بلاعوض و اعطای وام‌های قرض الحسنه، فشار اقتصادی را بر اقشار آسیب‌دیده کمتر کنند و امیدوارم و خیرین و بخش‌هایی نظیر ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) هم در این زمینه به دولت کمک‌کنند.

معادون اول رئیس جمهـوـری با بیان این‌که ایران در شرایط خـطـر و سـجـاسی قرار دارد، گفت: ملت ایران منحصر شرایط سخت مواجـه با کـرونا هستند و اخبار آن محـاور اول رئیس جمهـوـری با بیان این‌که ایران در شرایط خـطـر و سـجـاسی قرار دارد، گفت: ملت ایران منحصر شرایط سخت مواجـه با کـرونا هستند و اخبار آن

بازی می‌کنند. محمداقـر قالیباف افزود: زنان تحصیل کرده، زنان با سطح علمی بالا، فعالان زن در عرصه‌های اجتماعی و فرهنگی، زنانی که در عرصه‌های مدیریتی موثر هستند همه مصادیقی از فعالیت مستقیم زنان در عرصه اجتماع هستند که البته در این زمینه باید این فعالیت‌ها تقویت شود و البته آسیب‌های این حوزه را باید مورد توجه قرار گیرد. رئیس مجلس تأکید کرد: جامعه مهمترین سلول خانواده است. ما باید برای هر کار اجتماعی یا فرهنگی و حتی اقتصادی باید تمرکز اصلی خود را بر خانواده قرار دهیم. خانواده اصلاح شود، جامعه را دنبال می‌کند تا برخی احکام بودجه را اصلاح و تصویب کنیم.

قالیباف با تأکید بر این که خانواده در جامعه ایرانی کنون یک فرصت بسیار بزرگ است که بر پایه آن می‌توان بسیاری از زیرساخت‌های اجتماعی و فرهنگی را اصلاح کرد، افزود: زن به عنوان همسر و به عنوان مادر است که می‌شود محوری که خانواده را کنار هم نگه می‌دارد، زندگی خانواده را روح می‌دهد، دل خانواده را حفظ می‌کند و جهت می‌دهد.

وی خطاب به اعضای فراکسیون زنان، گفت: شما در درون مجلس بیش از ۱۶ نفر هستین و بار سنگین پیگیری مباحث ۵۰ درصد جمعیت کشور فارغ از نگاه جنسیتی بر دوش شما است.

قالیباف با بیان اینکه جامعه‌ای که به زنان ظلم کند پیشرفت نمی‌کند، از اعضای فراکسیون زنان مجلس خواست که در حوزه بیرون مجلس مباحث خانواده و زنان را هرگز با سازوکارهای دولتی پیش نبرند. وی تصریح کرد: البته از امکانات دولت استفاده کنید اما سیستم را دولتی نکنید؛ هر موضوعی را که از مردم گرفتیم و به دولت دادیم با مشکل مواجه شدیم.

اخبار داخلی

قالیاف: باید به دنبال بی‌نیازی از نفت در بودجه باشیم

اصلاح طرح اختصاص یارانه ۱۲۰ هزار تومانی نمایندگان مجلس ایرادات شورای نگهبان در طرح تأمین کالاهای اساسی را رفع کردند. در جلسه علنی نمایندگان مجلس ایرادات شورای نگهبان در طرح ازام دولت به پرداخت یارانه کالاهای اساسی را رفع و تصویب کردند. همچنین سخنگوی کمیسیون عمران مجلس و نماینده مردم دهلستانه در بررسی و تصویب کلیات طرح اصلاح ماده ۱۰۰ قانون شهرداری‌ها در جلسه امروز کمیسیون خود داد. سید البرز حسینی اظهار داشت: متأسفانه عملکرد کنونی کمیسیون ماده ۱۰۰ شهرداری‌ها به گونه ای است که در بسیاری از پرونده‌ها که ساختمان به دلیل ساخت و ساز غیرمجاز باید تخریب شوند، با دریافت پول این امر صورت گرفته و عملاً خروجی این کمیسیون، تحریف ساخت است. یک عضو هیات رئیسه مجلس بیانیه ۱۸۲نفر از نمایندگان مجلس را در زمینه حمایت از اصناف در شرایط تعطیلی به دلیل شیوع کرونا قرائت کرد. در بخشی از متن این بیانیه که در جلسه علنی مجلس توسط علی کریمی فیروزجایی قرائت شد آمده است:

امروزه در شرایط خاص ناشی از همه گیری ویروس منوحس کرونا قسار گرفته ایم و مردم شریف و معنویس در صحنه و حامی انقلاب و نظام مقدس در تنگنا قرار گرفته اند، لازم است که به اقتصاد کشور وارد شد، دولت با حمایت و همکاری مردم اجازه داد تحریم کنندگان هم اهداف خود به دست آورند و با وجود پوشش تبلیغاتی و واحد اقتصادی ۷ درصد اقتصاد ملی را بعهده دارند، در رنج و خسارت سنگینی قرار گرفته اند اما با کمک تأسیف می‌بینیم که دولت بدون توجه به ملزومات تصمیم‌گیری برای اصناف در شرایط کرونا و بدون اقدام به جبران درآمدهای کاهش یافته این بخش و بیرون پیش‌بینی تعهدات معیشتی برای آنها، فقط به تعطیلی واحدهای صنعتی ای اندیشد در حالی که مدیران و کارکنان دولتی در اوقات تعطیلی حقوق و مزایای قبل خود همچنان دریافت می‌کنند.

فوزجاییس همچنین بیانیه ۶۷نفر از نمایندگان مجلس را در تقدیر از خدمات نیروی هوایی ارتش قرائت کرد.

خط تولید کیت تشخیص سریع ویروس کرونا به بهره‌برداری رسید

کرونا به طور عادی برخورد کنیم، تصمیمات ستاد ملی مقابله کرونابسیار مهم است و این تصمیمات جدید که توسط وزاری کشور و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام شد باید با جدیت اجرا شود.

خط تولید کرونا چهره ضد انسانی آمریکا را نمایان کرد

جهاگیری در بخش دیگری از سخنان خود با بیان این که شرایط کرونا و تحریم خود ظالمانه آمریکا چهره خیم و انسانی و ضد بشری دولت فعلی این کشور را بیش نمایان ساخت، گفت: در روزهای نخست شیوع بیماری که کشور ما دچار مشکلات متعددی در تهیه ملزومات مورد نیاز دانش پزشکی و درمانی کشور بود، دولت آمریکا مانع از ارسال ملزومات مورد نیاز بخش بهداشت و درمان به کشور شد. معادون اول رئیس جمهوری افزود: متأسفانه آنها ک کیفیت‌ترین کارهای ضد انسانی پرریز نکردند و مانع از ارسال ملزومات شدند که پول آن پرداخت شده و این پول‌ها برای عمل یا درمان یک فرد گداشته بود باید با تمرکز و هوشیاری در انتظار بازگوری قرار داشت، حتی اگر دولت دادند که در کشور خود جوبی که بیش از ۷ میلیارد دلار پول داشتیم بقایانی وزارت خزانة دارى آمریکا راى ارسال دارو انجام دهند و دولت آمریکا اولیه را ارسال کرده بودند اما هنگام حمل آن اعلام کردند که دارو را آمریکایی‌ها با ارسال دارو مخالفت کردند، ما چنین دولتی روبرو هستیم.

جهاگیری با بیان ایسن که مدیران و کادر پزشکی کشور ما موفق شدند در شرایط گروانی این بیماری را تا حد ممکن کنترل کنند، گفت: این در حالی بود که وضع کشورهای اروپایی و آمریکایی که از همه این امکانات برخوردارند بهتر از ما نیست . اینترگر و دوعولستی مردم ما در این برهه حساس خود را نشان داد و رو سیاهی برای دولت آمریکا و شخص آرا ترامپ علی خواهد ماند که این اقدامات علمی و انسانی انجام دادند. به همین دلیل است که وقتی این شخص متفحصانه از سوی مردم آمریکا کار زده می‌شود، مردم کشور ما خوشحال می‌شوند.

معادون اول رئیس جمهوری گفت: متأسفانه درسال ۱۳۹۹ به دلیل کرونا در بهار ۱/۵ میلیون تن در تابستان ۱/۲۰۰ هزار شغل از دست رفت که بیشتر آنها در بخش خدمات بود. طبعی است که حوزه گردشگری هزاران شغل دچار مشکل شده است. حتماً باید ستاد اجرایی حضرت امام(ره) با تمرکز روی این بخش‌ها یا به دولت کمک کند تا بتوانیم ضمن کمک به آنها زمینه پیش‌بر به فعالیت‌های خود داشته باشیم. سرمایه‌گذاران در حوزه اشتغال موضوع مهمی است که باید در این زمینه همه مساعدی خود را به کارگیریم.

در این مراسم که خط تولید کیت تشخیص سریع ویروس کرونا در پارک علمی و فناوری دانش‌های شهید بهشتی از طریق دیندو کشتارانت افتتاح شد، محمد مخبر، رئیس ستاد اجرایی فرمان امام هم با اشاره به تلاش ستاد در زمینه ایجاد عدالت اقتصادی و اجتماعی، تسبیح عمومی برای تولید ملزومات مورد نیاز کشور به منظور مقابله با کرونا را در شرایط تهاذآور شد و گفت: ساخت کیت های تشخیص کرونا و داروهای مورد نیاز در اولویت ستاد اجرایی فرمان حضرت اسام(ره) قرار گرفته و کام و های موثری برای تولید واکنس و ملزومات پیشگیرانه برداشته شد که با همکاری مردم و کارگیریم.

تومان و در بقیسه صیادها در ۳۰ هزار میلیارد تومان به ۵۰۰۰۰ میلیارد تومان، شاهد این افزایش بودیم. وی گفت: این تصمیم فرصت خوبی را به سرمایه گذاران جدید می‌دهد که با مراجعه بسه بانکها و وجود آورده باشد که مجدداً به دنیای کتاب رجوع کنیم. رئیس دولت در پاسخ به سوالی در زمینه اینکه چرا بعد از اعلام انتخابت انتخابات این کشور دولت در داخل مورد اماح حمله قرار گرفته است، گفت: همه اقدامات دولت در هفت سال گذشته در چارچوب قانون و با مجوزهای قانونی بود و دولت بدون طی مراحل و اخذ مجوزها کاری انجام نداده است. وی ادامه داد: دولت که برای این هفت سال در کشور ایستاده است، تلاش آمریکا از طریق انتخابات و مومکرانی به ما لطمه زده است. انتخابات آمریکا مساله داخلی آنهاست و به ما ربطی ندارد، ما مشکلی با انتخابات آمریکا نداریم. آمریکانه از طریق انتخابات بلکه از طریق جنگ و ترو انتقامی به ما تهاجم کرده است.

سخنگوی دولت در پاسخ به سوالی در زمینه اینکه چرا بعد از اعلام انتخابت انتخابات این کشور دولت در داخل مورد اماح حمله قرار گرفته است، گفت: همه اقدامات دولت در هفت سال گذشته در چارچوب قانون و با مجوزهای قانونی بود و دولت بدون طی مراحل و اخذ مجوزها کاری انجام نداده است. وی ادامه داد: دولت که برای این هفت سال در کشور ایستاده است، تلاش آمریکا از طریق انتخابات و مومکرانی به ما لطمه زده است. انتخابات آمریکا مساله داخلی آنهاست و به ما ربطی ندارد، ما مشکلی با انتخابات آمریکا نداریم. آمریکانه از طریق انتخابات بلکه از طریق جنگ و ترو انتقامی به ما تهاجم کرده است.

سخنگوی دولت در پاسخ به سوالی در زمینه اینکه چرا بعد از اعلام انتخابت انتخابات این کشور دولت در داخل مورد اماح حمله قرار گرفته است، گفت: همه اقدامات دولت در هفت سال گذشته در چارچوب قانون و با مجوزهای قانونی بود و دولت بدون طی مراحل و اخذ مجوزها کاری انجام نداده است. وی ادامه داد: دولت که برای این هفت سال در کشور ایستاده است، تلاش آمریکا از طریق انتخابات و مومکرانی به ما لطمه زده است. انتخابات آمریکا مساله داخلی آنهاست و به ما ربطی ندارد، ما مشکلی با انتخابات آمریکا نداریم. آمریکانه از طریق انتخابات بلکه از طریق جنگ و ترو انتقامی به ما تهاجم کرده است.

چهارشنبه ۲۸ آبان ۱۳۹۹-۲۹ ربیع‌الثانی ۱۴۴۲-۱۸ نوامبر ۲۰۲۰-سوال نودویستم، شماره ۵-۲۷۷

روحانی: برای اقشار آسیب پذیر اقدامات حمایتی در نظر می گیریم

نسبت به تصویب آن اقدام کند، تصریح کرد: هیچ عذر دیگری برای سازمان برنامه و بودجه و مجلس در خصوص اعمال برنامه اصلاح ساختار بودجه در بررسی لایحه بودجه وجود ندارد، چرا که این برنامه اکنون آماده بوده و در اختیار مجلس قرار گرفته و فقط نیاز به تصویب دارد.

رئیس سازمان برنامه و بودجه با اشاره به اینکه مجلس در نظر داشت که تعدادی از موارد مرتبط با برنامه اصلاح ساختار را در همین لایحه تصویب کند، اظهارنقد کرد: نمایندگان آن را به صورت یکی طرح قانونی به مجلس تقدیم کردند که امروز قرار است بررسی آن آغاز شود.

نوبخت با بیان این که این لایحه هم از سیاست‌های کلی مربوط به اقتصاد مقاومتی و هم از برنامه اصلاح ساختار را دربرمی‌گیرد تبیین می‌کند، گفت: سازمان برنامه و بودجه هم در مقام معظّم رهبری، رئیس مجلس است. رئیس سازمان برنامه و بودجه با اشاره به اینکه مجلس در نظر داشت که تعدادی از موارد مرتبط با برنامه اصلاح ساختار را در همین لایحه تصویب کند، اظهارنقد کرد: نمایندگان آن را به صورت یکی طرح قانونی به مجلس تقدیم کردند که امروز قرار است بررسی آن آغاز شود.

نوبخت با بیان این که این لایحه هم از سیاست‌های کلی مربوط به اقتصاد مقاومتی و هم از برنامه اصلاح ساختار را دربرمی‌گیرد تبیین می‌کند، گفت: سازمان برنامه و بودجه هم در مقام معظّم رهبری، رئیس مجلس است. رئیس سازمان برنامه و بودجه با اشاره به اینکه مجلس در نظر داشت که تعدادی از موارد مرتبط با برنامه اصلاح ساختار را در همین لایحه تصویب کند، اظهارنقد کرد: نمایندگان آن را به صورت یکی طرح قانونی به مجلس تقدیم کردند که امروز قرار است بررسی آن آغاز شود.

شورای نگهبان طرح مالیات بر خانه‌های خالی را

کنار گذاشته نشده است

عضو خوقفادان شورای نگهبان با تأکید بر این که مهم ترین مجلس به ارائه طرح ای غیر کارشناسانه دور از انصاف است، طرح مالیات بر خانه های خالی به هیچ عنوان از سوی شورای نگهبان کنار گذاشته نشده است و به محض رفع ایرادات، این طرح به شورای نگهبان خواهد رسید. به گزارش تسنیم، طایح مالیات بر بیان این که اساس کار شورای نگهبان تعامل با مجلس بر پایه اصول کارشناسی و تخصصی است، گفت: بیشتر ایرادهای وارده به طرح مالیات بر خانه های خالی رفع شده و به محض حل مختصر ایرادات بی‌ای مانده، به تأیید شورای نگهبان می‌رسد.

عضو خوقفادان شورای نگهبان با اشاره به اید ۵ شورای نگهبان که طرح مالیات بر خانه های خالی گفت: در طرح مجلس، باید تعریف مشخصی از خانه خالی بیان شود تا برحی اقشار جامعه در این رابطه تخصیص نشود. همچنین اهام دیگر این بود که ممکن است خانه ای خالی باشد ولی در ۲ ماه فرصت تأیید شده، به فروش برود. سوال این بود که آیا مبدا زمانی اجرای طرح برای خریدار جدید صفر می شود یا خیر؟

طایحان خالی اید دیگر این طرح را اهام درباره وضع خانه های که در حال ساخت است و نسبت گفت: افرادی که پاس از تقاضای خریدار ساخت، زمان برای تکمیل ساخت و ساز در نظر گرفته بودند، در حالی که می دانیم ممکن است در تمام فعالیت‌ها مصالح ساختمانی تمام شده باشد ولی کلیت ساختمان به دلیل مختلف از جمله افتخاری قیمت مصالح ساختمانی یا هر دلیل دیگری امکان تمام شدن ملک خود را نداشته باشد. در چنین شرایطی قانونگذار با وضع هزینه مالیاتی، بار مالی مضاعفی را به صاحبان خانه های نیمه اتمام تحمیل کرده است. وی با بیان این که همچنین یکی دیگری از ایرادات این طرح، وضع مالیات دوبارگی از مالکان حقوقی خصوصی به نسبت مالکان حقیقی خصوصی است، گفت: از نظر شورای نگهبان این مساله به نفعی نبیض می‌محسوب می‌شود. همچنین اقشار شورای نگهبان معتقدند. ممکن است فردی با مورد نظر قرار میدهد تا اجازه دادن ملک خود، موفق، به این کار نشده باشد. و حداقل مدعی باشد که مستاجر برای ملک او پیدایمی شود، به موجب برخی دلایل قضایی امکان اجازه دادن خانه خود را ندارند.

عضو خوقفادان شورای نگهبان افزود: ضمتان اجهرای سنگین در نظر گرفته شده در این طرح از جمله اخذ مالیات ۶ برابری در سال اول، ۱۲ برابری در سال دوم و ۱۸ برابری در سال سوم به نسبت قیمت یا اجازه آن ایجاب می کند که جواب تکمیل اجهرای طرح در مورد نظر قرار میدهد تا افراد آن موجب رشد اقشاری که عذر موجه دارند و یتی برای سوگیری در بازار مسکن ندارند. نشود.

احضار سفیر ایتالیا و حافظ منافع کانادا به وزارت خارجه

دولت کانادا به درخواست های ارائه شده اید ایدد دفتر کنسولی یا دفتر حفاظت منافع و قرار از این مسئولیتی انسانی. امری غیر قابل قبول و مغایر با ادعاهای حقوق بشری این کشور اعلام شد.

همچنین در اعتراض به دیگر اقدامات دولت کانادا، به حافظ منافع کانادا با تبدیل کتیب در این کشور به نهاد متفلسان اقتصادی و مجرمان مالی دنیا، همچنان از زیر بار مسئولیت کشور و ضرورت تضمین روبرداری آنها از حقوق شهروندی و رفاهت تسهیلات کنسولی، ادامه بی توجهی

اعتماد زانی داریم. وی افزود: روزهای سختی را سراسری می‌بینیم. تئورالری در حوزه بین الملل به سرعت در حال تغییر سریع است. به مشکلات ناشی از تحریم بر زندگی مردم آگاهییم و این موضوعی است که جدی می‌باشد. از سویی همه ما این روزها باید بر استفاده از فرصت‌های پیش‌رو متمرکز شویم و با برنامه‌های خود را الالم رانیم. مردم ما معتمد، معتمد علاوه بر این که ضرورت این دوران است به انسجام ملی و همدلی بیشتر نه فقط بین قوا بلکه ملت ما نیز نیازمندیم. ربیی تصریح کرد: دولت با همه توان در دو جبهه کمک به مردم و به عقب راندن تحریم و ایجاد زمینه برای استفاده از فرصت های جهانی که من مردم ایران را، تلاش می‌کند. متأسفانه برخی به نام تضعیف دولت می‌گویند اما این حرف می‌زند که اگر امریکانه تروور فیکری کرده نه تروور فیکری، حرف ما این است که دولت از نقد استقبال می‌کند اما نباید به نام نقد دولت، آمریکا را از نقد معضون کرد و جنایات اقتصادی آن کشور علیه معیشت و ثروت و امنیت این مردم را برتره کرد.

وی سپس گفت: به بهانه اینکه نباید وضع خودمان را به آمریکا کرد، بیزینس، آیا مشکلات آدرس پاسپورت، وام‌ها، ترمینارماد، تروور می‌کند؟ بیزینس، آیا تروور می‌کند چیزی نگوئیم؟ نگوئیم که دولت مجبداً اعلام می‌کند هرگونه اقدام داده چه پاسخی از طریق مایلیزده دلار روده شده که می‌توانست وضع جامعه و مردم را دگرگون کند خواهیم داشت؟

از کانپلها فکسلتر ایدد تحول در زندگی شخصی تکت تک ما دارند. امیلورام از فرصتی که کرونبا محدود کردن فعالیت های عمومی و حضور در اجتماع به انسان ها داده است، این فرصت را برای ما به وجود آورده باشد که مجدداً به دنیای کتاب رجوع کنیم.

رئیی در پاسخ به سوالی در زمینه اینکه چرا بعد از اعلام انتخابت انتخابات این کشور دولت در داخل مورد اماح حمله قرار گرفته است، گفت: همه اقدامات دولت در هفت سال گذشته در چارچوب قانون و با مجوزهای قانونی بود و دولت بدون طی مراحل و اخذ مجوزها کاری انجام نداده است. وی ادامه داد: دولت که برای این هفت سال در کشور ایستاده است، تلاش آمریکا از طریق انتخابات و مومکرانی به ما لطمه زده است. انتخابات آمریکا مساله داخلی آنهاست و به ما ربطی ندارد، ما مشکلی با انتخابات آمریکا نداریم. آمریکانه از طریق انتخابات بلکه از طریق جنگ و ترو انتقامی به ما تهاجم کرده است.

سخنگوی دولت در پاسخ به سوالی در زمینه اینکه چرا بعد از اعلام انتخابت انتخابات این کشور دولت در داخل مورد اماح حمله قرار گرفته است، گفت: همه اقدامات دولت در هفت سال گذشته در چارچوب قانون و با مجوزهای قانونی بود و دولت بدون طی مراحل و اخذ مجوزها کاری انجام نداده است. وی ادامه داد: دولت که برای این هفت سال در کشور ایستاده است، تلاش آمریکا از طریق انتخابات و مومکرانی به ما لطمه زده است. انتخابات آمریکا مساله داخلی آنهاست و به ما ربطی ندارد، ما مشکلی با انتخابات آمریکا نداریم. آمریکانه از طریق انتخابات بلکه از طریق جنگ و ترو انتقامی به ما تهاجم کرده است.

سخنگوی دولت درباره رشد قیمت کالاهای گفت:ما از رنج مردم در زمینه‌ها همه قدرت در حال تلاش برای ایجاد ثبات در بازار هستیم. ریشه اصلی اکثر گرانی‌ها در تحریم است.

به گزارش ایسنا، در ربیی در نشست هفتگی خود، در پاسخ به این سوأل که آیا اعضای دولت از وضع قیمت‌ها خبر دارند، گفت: روزانه قیمت کالاهای اساسی در اختیار اعضای قرار می‌گیرد، از رنج مردم ما در رنجیم، در این شرایط که با محدودیت‌های زیاد ارزی روبرو هستیم با همه قدرت در حال تلاش برای ایجاد ثبات در بازار هستیم. ریشه اصلی اکثر گرانی‌ها در تحریم است. وی همچنین درباره مساله کرونا گفت: دولت هیچ اهدایی درباره جان مردم نخواهد داشت. همه در قبال جان دیگران مسئولیم. باید به این امر آگاه شد که در این شرایط جنگ جهانی گذشته کشور را در دنیا پیش تر و بی رحمانه تر شده است و تلاش‌های جهانی برای مقابله با کرونا هر روز تجارب جدیدی را در چه در زمینه قدرت در چه در زمینه رعایت پروتکل های بهداشتی پدید می‌آورد.

سخنگوی دولت گفت: مراکز علمی و دانشگاهی کشورمان هم در زمینه کرونا تلاش‌های شایسته‌ای انجام داده و

خواید. شد این بدین معنا است که تعدادی و یکبار و تعدادی مشکلات و فشار اقتصادی و معیشتی روبرو خواهد شد. این موضوع از طرف رئیس جمهوری ایران در ستاد اقتصادی دولت مطرح و مورد بحث قرار گرفت. تأیایان هفتقه وزارت خارجه جامعه هدف را مشخص خواهد کرد و میزان اعتبار هم از طرف سازمان برنامه و بودجه اعلام می‌شود.

وی همچنین گفت: به نظر می‌رسد تعداد قابل توجهی از هموطنان مشمول این طرح قرار گیرند که روز رنیه در ستاد ملی کوید مطرح خواهد شد. همه این تصمیمات براسای ارزشخ کن کردن فاصله اجتماعی است. هدف رنن فاصله بین مقابله با کرونا از طرف نهادهای مختلف است. همه این تصمیمات است. همکاری کنند، مدیریت های مکرر هم بی‌فایده خواهد بود. اکنون مسئولیت‌پذیری تاریخی ایرانیان باید در این مقطع مجدداً به

نگرفته است. دولت هیچ اهدایی درباره جان مردم نخواهد داشت. همه در قبال جان دیگران مسئولیم. باید به این امر آگاه شد که در این شرایط جنگ جهانی گذشته کشور را در دنیا پیش تر و بی رحمانه تر شده است و تلاش‌های جهانی برای مقابله با کرونا هر روز تجارب جدیدی را در چه در زمینه قدرت در چه در زمینه رعایت پروتکل های بهداشتی پدید می‌آورد.

سخنگوی دولت گفت: مراکز علمی و دانشگاهی کشورمان هم در زمینه کرونا تلاش‌های شایسته‌ای انجام داده و خوجشته‌ای در ردیف کشورهای پیشرو قرار گرفته‌اند. بعد از تولید دستگاه‌های تی اسکن، تولید کمپانی‌های آساندگی پندش، دستگاه (ویتاترور)، دروهای مطرح در درمان کرونا، بنابر گزارش نشر شده در دولت ایران، تولید کسری توروی کرد و این هفتقه به طور ایدوواره فرآیند تشخیص و درمان قرار می‌گیرد.

وی همچنین خاتر نشان کرد: با توجه به شرایط پیش آمده در کشور که متأسفانه

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات
چهارشنبه ۲۸ آبان ۱۳۹۹
سال نوزدهم - شماره ۲۷۷۵

از فساد سیاسی
تا فساد علمی
۲

سفرنوشت
هند
۴ و ۵

راه دشوار
نواندیشی دینی
۶

درختی با
جوانه‌های بی‌شمار
۷

استاد مهدی محقق حلقه وصل ایران با اسلام‌شناسان دنیا

از فساد سیاسی تا فساد علمی

دکتر رسول جعفریان

در مستی ما چو بوی هشیاری نیست
غافل منشین که وقت بیکاری نیست
بیدار شو از خواب که داری در پیش
خوابی که درو امید بیداری نیست

سالهاست با دو مفهوم سروکار داریم و مکرر از آن سخن می‌گوییم. یکی «توسعه» که همه می‌دانیم این اصطلاح ریشه در بیرون دارد و دو سه دهه است که میان ما رواج یافته. این را نمی‌گوییم که آن را بی‌اعتبار کنیم که اساسا این نحوه سنجیدن درست نیست، بلکه آن را عرض می‌کنیم تا به عکس، بدانیم خیلی از امور است که ما در علوم پیشین خود نداشتیم، اما وقتی آمد صد جور ادعایش کردیم. توسعه، را به اقتصادی و سیاسی تقسیم کردند و بحث بر سر این بود و هست که کدام یک لازم تر است. دعوی حیدری و نعمتی بر سر این اصطلاح آغاز شد و ادامه یافت.

حالا چند سال است که مفهوم تازه‌ای با عنوان «فساد» آمده است. اغلب تصور می‌کنند، این فساد همان فساد سابق است که مثلا اذا فسد العالم فسد العالم؛ بنده این طور فکر نمی‌کنیم. این فساد هم از نظامات سیاسی جدید دیاست. ما برای این که کارمان را در درک مفاهیم ساده کنیم، اینها را به داشت های قبلی بر می‌گردانیم. مثلا یکی از مهم ترین مصادیق فساد، رانت است. ممکن است بگوییم قدیم هم نوعی رانت بوده، اما بگذارید عرض کنم، دور این تطبیق ها گذشته و ما از این خلط ها نتیجه ای جز سردرگمی نگرفتیم. بهتر است اجازه دهیم وقتی مثلا از شفافیت مالی سخن می‌گوییم، وقتی از انحصار در تولید سخن می‌گوییم، همین طور وقتی از فساد مالی می‌گوییم، تأکید کنیم که اینها ربطی به آن فساد قدیم ندارد. اینها در نظامات اقتصادی امروز دنیا معنا می‌دهند.

بسیاری از قواعد حقوقی هم همین سرنوشت را دارند و ما لاجرم به آنها تن می‌دهیم و بر حقوق سابق تبصره می‌زنیم.

امروز در خبرها از فساد سیاسی هم سخن به میان می‌آید و این که آن هم باید ریشه کن شود. عزیزی که با نگرانی های مختصر بنده آشنا هستند، می‌دانند که بیش از همه به توسعه علمی علاقه مند هستم. بقیه هم برای کسانی مهم است و باشد، من انکار نمی‌کنم، اما من فکر می‌کنم این یکی از کلیدهای اصلی نجات ماست، اگر نجاتی در کار باشد. اینجا باید حواسمان جمع باشد که چه اندازه به اسم علم، شبه علم به خورد ما می‌دهند.

به اسم سنت‌گرایی و بومی‌گرایی، اندیشه‌های پوسیده قدیمی را بزرگ کرده و راهی کتابهای درسی و متن‌های دانشگاهی و رشته‌های جعلی می‌کنند. عده‌ای ساده نگر، با همان معلومات سابق، می‌خواهند پنبه همه علوم نوین را که قرن‌هاست بشر برای آن زحمت کشیده، بر باد فنا دهند. فهم علمی، هر روز در برابر گردش روزانه خرافات بی اعتبارتر می‌شود. انواع تبلیغ ها علیه علم می‌شود، و نتیجه آن که ما از توسعه علمی بی بهره مانده ایم و دقیقا در فساد علمی که شاید بشود نامش را توهमत و خیالات شبه علم نامید، گرفتاریم. فساد علمی همین است که همه

کلمه و انسان

بخش پایانی

دکتر محمد حسین غیائی

۱۳۸- اصلا نباید جلو یک نفر پخش زمین شوید. کمک‌تان نمی‌کند که از جا بلند شوید.

۱۳۹- ترس از مرگ پایه اصلی تمامی باورهای انسان است.

۱۴۰- مردم اصلا سفر نمی‌کنند. بلکه همه عمرشان به دنبال شواهدی می‌گردند تا اعتقاداتی را که از ابتدا داشته‌اند توجیه کنند.

۱۴۱- اگر پایه بدون تغییر بماند مهم نیست چه بنایی به آن اضافه کنی، این اسمش سفر نیست. چند لایه کردن است.

۱۴۲- آدم‌ها دنبال جواب نمی‌گردند، دنبال حقایقی می‌گردند که خودشان را اثبات کنند.

۱۴۳- راحت قبول می‌کنیم بدترین موجود که بیشترین آسیب‌ها را می‌زند انسان است، ولی به هیچ‌عنوان نمی‌توانیم بپذیریم بهترین موجود، کسی که سعی در القای تخیل و خلاقیت و همدلی دارد، می‌تواند یکی از ما باشد. خیلی نظر خوبی به خودمان نداریم ولی خیلی هم از این پایین بودن مان ناراحت نیستیم.

۱۴۴- خلاقیت حقیقی انسان را به انزوا می‌کشاند و چیزی می‌طلبد که فقط با کاستن از لذت زندگی به دست می‌آید.

۱۴۵- گاهی لنگرها می‌خورند به ماهی‌هایی که آهسته حرکت می‌کنند.

۱۴۶- قورت دادن آب دهان فرونشاندن امیال خشن است.

۱۴۷- مردم برای کسانی که اخیراً مرده‌اند عزاداری می‌کنند ولی برای مرده‌های قدیمی هرگز.

۱۴۸- ابلهان دانا، دکترهاشان را غافلگیر می‌کنند، بازنده‌ها پدرانشان را مقصر می‌دانند و وامانده‌ها فرزندانشان را.

۱۴۹- اگر با دقت گوش کنی، کشف می‌کنی مردم هیچ‌وقت بر له چیزی نیستند بلکه علیه ضد آن هستند.

۱۵۰- وقتی بچه هستی برای این که پیرو جمع نباشی با این جمله به تو حمله می‌کنند «اگه همه از بالای پل بپرند پایین، تو هم باید بپری؟» ولی وقتی بزرگ می‌شوی ناگهان متفاوت بودن با دیگران جرم به حساب می‌آید و مردم می‌گویند «هی، همه دارن از روی پل می‌پرن پایین، تو چرا نمی‌پری؟»

«شماری از آدمیان برای زیستن بهتر و انسانی تر، تلاش می‌کنند. نوشتن، تلاش من است.» این عبارت، روزنه ای به شناخت و پویای انسانی است که به عنوان پزشک اورژانس، هر روز برای نجات جان آدمیان می‌کوشد اما وسعت جان آدمی را در ذهن و روان و ادراک و دانش افراد نیز می‌کاود. کیفیت روحی، در موازنه با جسم و تنی که باید مراقبت شود و سلامت باشد، از هر فرد، انسانی شایسته و ارزشمند می‌سازد. انسانی قابل احترام و نه قابل تحقیر! گزین‌گوی‌های رمان «جزء از کل» نوشته استیو تولتز (ترجمه پیمان خاکسار، نشر چشمه)، افقی از فلسفه پردازی و بلکه تأملات انسانی است که در وانفاسی آشفته این روزگار می‌تواند ما را و هر کس را به کار آید. گاه یک جستار یا یک بیت، یک راهنمود یا یک ایده، زندگی انسانی را زیر و رو می‌کند و این حقیقت را دوهزار و چندصد سال قبل ارسطو بیان کرد که تاریخ اگر کلیتی دلیخواه از ماجراهای بشر است، ادبیات ژرفای حقیقی آن را بیان می‌کند. کلمه اینهاست... این شما و این هم ادامه گزین‌گویی‌های تولتز، نویسنده جوان و قدرتمند استرالیایی:

*****

۱۲۶- تمامی غیب‌گوها و پیش‌گوها آدم‌هایی نبودند با بصیرتی فراطبیعی، فقط آدم‌هایی بودند که حافظه خوبی داشتند.

۱۲۷- سخت است برنده به نظر آمدن وقتی کاملاً مشخص است بازنده‌ای، ولی به هر حال ژست اهمیت دارد.

۱۲۸- فکر کردم چیزی که آدم را مجنون می‌کند تنهایی یا درد نیست؛ ماندن در وضعیت وحشت مدام است.

۱۲۹- مردم این‌قدر روی پروژه های ابدی‌شون اصرار دارن که باعث سقوط خودشون و تمام اطرافیان‌شون می‌شن.

۱۳۰- با شتاب نمی‌شود به آرامش مطلق درونی دست پیدا کرد. باید با چرب‌زبانی به راهش بیاوری، دگرگون کردن کیفیت ضروری ذهن مثل دودیدن دنبال اتوبوس نیست.

۱۳۱- وقتی زندگی را برای اولین بار به شکل یک کل می‌بینی و عشقی واقعی نسبت به این کلیت پیدا می‌کنی، آرامش درونی به نظر هدفی کوچک و حقیر می‌آید.

۱۳۲- چرخ تاریخ شخصی بر محور تفکر می‌چرخد.

۱۳۳- باید با تفکر، خودت رو ببري به فضای باز. تنها راهش هم اینه که از این که دنونی چی درسته و چی غلط لذت ببری. تن به بازی زندگی بده و سعی نکن از قانون‌هاش سردریاری. زندگی رو قضاوت نکن، فکر انتقام نباش، یادت باشه آدم‌های روز‌دار زنده می‌مونن ولی آدم‌های گرسنه می‌میرن، موقعی که خیالات فرو می‌ریزن بخند، و از همه مهم‌تر، همیشه قدر لحظه‌لحظه این اقامت مضحکت رو تو این جهنم بدون.

۱۳۴- حتی اگر برای نجات جان‌تان فرار می‌کنید باز هم باید در صف منتظر بمانید.

۱۳۵- هنگام سقوط تنها چیزی که می‌توانی دست را به آن بند کنی وجود خودت است.

۱۳۶- مردم وقتی غافلگیر می‌شوند شبیه بچه‌ها رفتار می‌کنند، عوضی‌ها هم استثنا نیستند.

۱۳۷- وقتی از صفر شروع می‌کنی چه‌قدر زندگی سخت‌تر است.

توضیح: در شماره پیشین ضمیمه فرهنگی،

نام استاد ابوالحسن فقیهی به اشتباه مهدی فقیهی روی جلد درج شده بود که بدینوسیله از ایشان و خوانندگان پوزش می‌طلبیم

● دکتر احمد مسجدجامعی

او را می‌ستودند. از جمله مهم‌ترین کارهای مدیریتی او برگزاری کنگره قرطبه و اصفهان بود و پیوند این دو شهر تاریخی با یکدیگر که مجموعه‌های ارزشمندی به این واسطه انتشار یافت. تحقیقات او درباره ناصر خسرو بالاحص شرحی که بر ابیات دشوار او نوشته است هنوز هم طراوت و تازگی دارد و هیچ پژوهشگری بی‌نیاز از مراجعه به آثار او نیست. از جمله، مجموعه مقالات علمی ایشان که ذیل عنوان بیست گفتار منتشر می‌شود و تاکنون ۱۰۰ مقاله در پنج کتاب انتشار یافته است. دکتر محقق در سراسر دوره دولت مسئولیت انجمن آثار و مفاخر فرهنگی را بر عهده داشت و پس از آن این مسئولیت خطیر را از ایشان گرفتند و دیدیم که چه آسیب‌هایی به آنجا وارد شد. از اقدامات درخشان ایشان برگزاری مراسم و تجلیل از مقام دانشمندان مشهور ایران، از گذشته تاکنون بوده است. زیر نظر ایشان برای هر یک از این دانشمندان، مجموعه‌ای ارزشمند انتشار می‌یافت و خود مقدمه‌ای بر آن می‌نگاشت که مجموعه همه آنها در شناخت بیشتر و بهتر آن دانشمندان بسیار مؤثر بوده است. بخصوص خاطرات شخصی ایشان از وقایع و رجال معاصر بسیار ارزشمند است که پشتوانه آن حافظه توانای ایشان است و حاصل سال‌های سال معاشرت با علما و دانشمندان برجسته روزگار. دکتر مهدی محقق، بی‌شک از مفاخر تراز اول علمی امروز ایران است، با کوله‌باری از فضل و علم و تجربه و مدیریت و این صفت اخیر در عموم کسانی که از نظر علمی در چنین موقعیتی بوده‌اند، کمتر دیده شده است. اینکه که ایشان از مدیریت انجمن آثار و مفاخر علمی جفا شده‌اند، امیدواریم با فراغتی که یافته‌اند به فعالیت‌های علمی خود ادامه دهند. مانند استاد ایشان، مرحوم فروزانفر، که شرح و تفسیر مثنوی حاصل دوران بازنشستگی اوست و مرحوم استاد ایرج افشار تفصیلی خواندنی از ماجرای عزم آن استاد برای تألیف این شرح به دست داده‌اند.

از جمله موضوعات مورد علاقه دکتر محقق مسأله تعلیم و تعلم در فرهنگ اسلامی است و خود ایشان از بهترین تربیت شدگان آن فرهنگ است. خوب و شایسته است که مسئولان، امر مهم تربیت و تعلیم توصیه‌های ایشان را به گوش جان بشنوند و در اصلاح ساختارهای آموزشی به کار بندند. استاد اینک در آستانه دهه نهم عمر پربرت خویش است و حضور ایشان طی مدتی حدود شش، هفت دهه در فرهنگ این کشور، تجربه اندکی نیست و می‌باید از آن به نحو احسن بهره‌مند شد. از خداوند متعال برای ایشان صحت و سلامتی و عزت تمام مسألت داریم.

توضیح: لازم به ذکر است بنابر اعلام یکی از اعضای بلندپایه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی^(۱)، استاد دکتر مهدی محقق بعد از کناره‌گیری از ریاست انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ارتباط و همکاری علمی و فرهنگی خود را با انجمن تاکنون در سمت رئیس هیأت مدیره ادامه داده است.

وی همچنین عضو شورای علمی انجمن است و این سازمان از نظرات، پیشنهادها و رهنمودهای آن عالم فرزانه در پژوهش‌های علمی و مراسم‌های بزرگداشت خود در قالب سخنرانی بهره‌مند است. بی‌تردید دکتر محقق که چهره ماندگار و یکی از مفاخر ارزشمند کشور است و سال‌ها در به‌ثمر رساندن اهداف انجمن آثار و مفاخر از بن دل و جان کوشیده، انجمن را خانه دوم خود دانسته و دل در گرو آن دارد و از هیچ تلاشی در راستای رسالت خطیر آن فروگذار نیست.

(۱) خانم دکتر نادره جلالی

وضع استاد به آن بیمارستان رفتند، او را کنار حوض وسط بیمارستان و روی لنگه دری خوابیده دیدند. آقای محقق نقل می‌کرد که ایشان سرش را از زیر ملحفه بیرون آورد و به ما گفت سرنوشت مرا ببینید و دنبال علم نروید! نصیحتی که دکتر محقق اصلاً نشنید، هر چند که گوینده هم ظاهراً چندان جدی نگفت! آقای محقق بعدها وارد بنای انجمن و استرداد بخشی از اموال آن و چاپ و انتشار آثار قدیم و جدید و برگزاری نشست‌های علمی و فرهنگی کوشیدند. از میان همه مدیران پیش و پس از انقلاب، دکتر محقق جایگاهی بلند داشته است.

دکتر محقق از معدود بازماندگان همان نسلی است که سنت‌های آموزشی کهن و جدید را در خود گرد آورده‌اند. او از خانواده‌ای روحانی برخاست و پدرش مرحوم

دستور کار قرار داد و آن را بخوبی به سامان رسانید. از جمله مدیران آن نهاد سودمند در سال‌هایی که مسئولیت‌هایی در ارشاد بر عهده داشت، آقایان مهندس محمد دشتی، دکتر سید کمال حاج سیدجوادی و دکتر مهدی محقق بودند که هریک در بخشی از کارهای مربوط به حفظ و تکمیل بنای انجمن و استرداد بخشی از اموال آن و چاپ و انتشار آثار قدیم و جدید و برگزاری نشست‌های علمی و فرهنگی کوشیدند. از میان همه مدیران پیش و پس از انقلاب، دکتر محقق جایگاهی بلند داشته است.

دکتر محقق از معدود بازماندگان همان نسلی است که سنت‌های آموزشی کهن و جدید را در خود گرد آورده‌اند. او از خانواده‌ای روحانی برخاست و پدرش مرحوم

استاد مهدی محقق؛ حلقه وصل ایران با اسلام‌شناسان دنیا

محقق خراسانی از جمله وعاظ فاضل و مشهور مشهد و تهران بود و در خانه‌باغ بازرگانی خوشنام، به‌نام آقای اخوان در خیابان امیریه، کوچه بهبودی (شهید خضرائی)، کوچه باغ اخوان به منبر می‌رفت. بخشی از این باغ برای درمان کودکان کاربرد یافته و موقوفه شده بود که در سال‌های اخیر کوشک آن به کلی ویران و درختان آن قطع شد و قرار است به پایانه ایستگاه مترو تبدیل شود.

خود آقای دکتر محقق در حوزه‌های مشهد و تهران علم اندوخت و از محضر بزرگانی مانند ادیب نیشابوری، سید کاظم عصارتهرانی، میرزا مهدی آشتیانی، میرزا ابوالحسن شعرانی و شیخ محمدتقی املی بهره برد و بویژه در حوزه‌های حکمت و ادب از محضر استادان و بزرگان عصر، نکته‌ها آموخت. حوزه تهران در آن سال‌ها به علوم حکمی شهرت داشت و کسانی که در این حوزه تحصیل می‌کردند از این جهت ممتاز بودند. آقای محقق از همان دوران‌ها خاطرات شنیدنی بسیار دارد. از جمله با میرزامهدی آشتیانی که در حکمت و فلسفه قدیم بسیار صاحب‌نام بود. به گفته آقای دکتر محقق یک بار مرحوم آشتیانی را به سبب کسالتی که داشت به بیمارستان رضا نور، در خیابان جمهوری فعلی، برده بودند و چون آقای محقق و یکی، دو تن دیگر از شاگردان برای اطلاع از

یک‌شنبه ۲۵ آبان، نشان «تماشای خورشید» از طرف کمیسیون یونسکو- ایران به پاس هفت دهه خدمات علمی و فرهنگی دکتر مهدی محقق در مراسم بزرگداشتی به ایشان اهدا شد.

دکتر احمد مسجدجامعی، عضو شورای اسلامی شهر تهران نیز همزمان یادداشتی درباره فضائل و سجایای علمی دکتر محقق در روزنامه ایران منتشر کرد که بازنشر آن در این مجال، خالی از لطف نیست. در این نوشتار می‌خوانیم:

در خیابان امیریه، پایین‌تر از خیابان فرهنگ، ساختمانی قدیمی قرار دارد با حوض و حیاطی مصفا و زیرزمینی چشم‌نواز و زیبا و تالارهای آئینه با سقف‌های رفیع و درهای چوبی بلند و تالار اصلی را، تابلویی بزرگ از سوره حمد به خط ثلث استوار مرحوم استاد احمد نجفی‌زنجانی رحمه‌الله علیه آراسته است و دو مجسمه برنزی از دو شخصیت برجسته ایرانی، کمال خجندی و کمال‌الدین بهزاد، ساخت ایتالیا، زینت‌بخش ورودی این بناست. این فضا خود به اندازه کافی بیننده را به دل تاریخ و گذشته این خانه می‌برد و اگر بدانیم این خانه از آن یکی از نام‌آوران تاریخ معاصر است، شاید به سفر در دل تاریخ بیشتر هم میل داشته باشیم. این خانه بزرگ، بخشی از باغ امیر بهادر بوده که به واسطه پلی در همین محله، هنوز هم به‌نام پل امیربهادر معروف است.

امیربهادر پس از قتل ناصرالدین شاه، از جمله اطرافیان مظفرالدین شاه بود که از تبریز به تهران آمد. او سمتی نظامی داشت، اما یکی از معروف‌ترین چاپ‌های سنگی شاهنامه به سرمایه و کوشش او منتشر شده است و آن چاپ اکنون از جمله نفیس‌ترین نسخه‌های چاپ قدیم شاهنامه در دوره قاجار محسوب می‌شود. تصاویر شاهنامه امیربهادر، سخت جلب‌نظر می‌کند و با توجه به دشواری چاپ سنگی می‌توان حدس زد که برای تهیه آن چه رنج و کوششی به کار رفته و گفته‌اند که چاپ آن هفت سال زمان برده است. در اوایل دوره پهلوی انجمن آثار ملی تأسیس شد تا هزاره فردوسی را برگزار و سپس ساخت آرامگاه فردوسی، حافظ، سعدی، خیام، ابن‌سینا، عطار و نادرشاه را سرپرستی کند. کارنامه انجمن آثار ملی را بریز مخارج و هزینه‌ها، زنده یاد دکتر حسین بحرالعلومی، در کتابی به‌همین نام و بسیار خواندنی، به تفصیل نوشته است. از جمله می‌دانیم که ساختمان امیربهادر در دهه ۳۰ خریداری شد و پس از بازسازی در اختیار انجمن قرار گرفت.

ویژگی همه این آثار و بناهای ارزشمند در تلفیق معمارانه و هنرمندانه جدید و قدیم اسلام و ایران با دریافته‌های درست از تحولات هنر و معماری امروز است. آثار این انجمن فقط به بناها و یادبودها مربوط نمی‌شد و انتشارات آن هم یکی از پرافتخارترین فرازهای نشر کتاب در ایران محسوب می‌شود. در واقع بسیاری از متونی را که بخش خصوصی از چاپ و انتشار آن ناتوان بود، این انجمن به بهترین وجه چاپ و منتشر می‌کرد؛ از جمله پاره‌ای از متون مهم شیعی، مانند الغارات ابراهیم بن محمد تقی و نقض عبدالجلیل رازی قزوینی که هر دو به تصحیح و با تعلیقات مفصل مرحوم استاد جلال‌الدین محدث ارموی منتشر شده است که در آن سال‌ها اداره اوقاف از آن می‌خرید و به اهل علم و تحقیق هدیه می‌داد. از اعضای مؤثر این انجمن، دکتر غلامحسین صدیقی، وزیر کشور دکتر مصدق و پایه‌گذار جامعه‌شناسی نوین در ایران بود که خوشبختانه خانه مسکونی وی کمابیش به‌همان صورت همچنان در اطراف دانشکده الهیات دانشگاه تهران باقی مانده است. دکتر صدیقی در زندگی و فعالیت‌های سیاسی و علمی سلوکی خاص داشت و بی‌گمان یکی از شخصیت‌های پرچاذه تاریخ ایران محسوب می‌شود.

خوشبختانه انجمن آثار ملی در همه این سال‌ها، باوجود فراز و فرودها، بر پا ماند و کمابیش به خدمات خود ادامه داد. در جریان جنگ تحمیلی و در اثر حملات موشکی، به ساختمان آسیب جدی وارد شد و پس از جنگ، انجمن آثار ملی، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی خوانده شد و با اساسنامه مصوب در شورای عالی انقلاب فرهنگی کار خود را آغاز کرد. در نخستین قدم، بازسازی بنا را در

اشاره: صحنه‌هایی از فیلم زندگی شاه جهان بخش شد و پس از آن به صورت تاتارشرح مشتاقی و مهجوری او که به ساخت بنای تاریخی تاج محل انجامیده به اجرا درآمد . عشق فراوانی که شاه جهان به همسر خود ممتاز بانو داشت محور اصلی این داستان نمایشی بود. این عشق جاسوز با رعایت حریم شرعی و عرفی در قالب جملاتی عاشقانه ادا می‌شد. دبستگی شاه جهان به ممتاز بانو به قدری بود که اجازه می‌داد او در تمامی امور حکومت نقش ایفا کند و حتی مهر و امضا شاه در اختیار بانو قرار گرفت. البته نشان داده می‌شد که ممتازبانو حتی از حال و احوال مردم و رعایا بهتر از پادشاه آگاهی دارد و از پادشاه می‌خواست که دستگیرتنگدستان باشد...

در ادامه نمایش، بیماری و مرگ ممتاز بانو به نمایش در آمد بطوری که شاه جهان بر بالین همسرش بسیار گریه می‌کرد و ممتازبانو هم در لحظه جنایی از همسرش خواست بعد از ازدواج نکند و عشقشان را جوادانه نگه دارد. شاه جهان هم با از دست دادن ممتازبانو در فراق مشغوفه خود به کنج عزلت خزید و قصه مهجوری خود را پس از دوسال با خوابی که از حضور همسرش در قصر باشکوهی دید با اطرافیانش در میان گذاشت. سپس دستور داد از تمامی گوشه و کنار دنیا بهترین معماران و هنرمندان را جمع کردند تا تاج محل را بر اساس آن کاخ رویایی‌اش بسازند.

باشکوه‌ترین و زیباترین صحنه تاتار همان لحظه ای بود که ماکت مرمرین تاج محل به کمک جک هیدرولیکی از کف سالن نمایش بیرون می‌آمد گویی کف سالن ششگانه شده و تاج محل رویایی با آن درخشش ملواری از دل زمین پدیدار می‌شد

نمایش مشتاقی و مهجوری شاه جهان، هرچند پیش در آمد ذهنی بر دیدار تاج محل بود اما اگر از ابزارهای فنی و نورپردازی بهره نمی‌برد چندان جذاب نمی‌نمود چون در شرح وصف این عشق شورانگیز پایان ناپذیر چندان کامیاب نبود.داستان این عشق ظریف‌تر و شریف‌تر از آن بود که با جملات کلیشهای این بازیگران به وصف آید همچنان که کتمان اصل و نصب ممتاز بانو و نقش ایرانیان در عمارت تاج محل و بطور کلی نادیده گرفتن تاثیر عمیق فرهنگ و زبان فارسی بر دربار و مردمان آن زمان برای آشنایان تاریخ و فرهنگ، قبری دل آزار بود. تعادل نسبت به ریشه‌های فرهنگ ایرانی در جاهای دیگر هم کم و بیش مشهود بود. حال در اثر کم کاری ما ایرانی‌هاست یا دلگیری تاریخی آنها از حمله و غارت اتمال نادرشاه که در جای خود موجب شرمندگی است و به تعبیری اینجا هم کار کار انگلیسی‌هاست! در هر رو، روایت تاریخ اگر بخواهد پایدار بماند باید فارغ از سوگیری‌های سیاسی و حب و بغض‌های عاطفی باشد.

۷- تاج محل

صبح روز بعد راهی مشهورترین بناهای تاریخی هند شدیم که به نظر می‌رسد امروزه جهانگردان زیادی از اقصی نقاط جهان برای دیدن آن همچون طاووس به قول قدما جور هندوستان را بر خود هموار می‌کنند. تعداد زیادی توریست خارجی و همچنین هندی‌ها از پامیر و کشمیر و...در صف ایستاده بودندتا از بازرسی و کنترل بلیط بگذرند و محوطه‌های بیرونی را پشت سر گذاشته، وارد محوطه تاج محل شوند.
مرد و شوق برخی پسران و دختران جوانی که در صف بودند به گونه‌ای بود که گویا برای دیدن حجله گاه عروسی خویش می‌روند. وقتی با گذشتن از دروازه ورودی، نقاب از چهره این عروس دلربا و افسونگر تاریخ و معماری هند کنار رفت و عمارت تاج محل همچون لولو مرجان و الماسی درخشان به تالارو در آمد به بین جوانان شیدا حق دادم که چنین سر از پا نشناخته به سوی آن روانه می‌شدند. در نگاه اول این عمارت زیبا در دامن چهارباغی ایرانی که گویا ملهم از فردوس برین است چنان درخششی خیره کننده دارد که زائران خود را در دروازه ورودی لختی می‌خکوب و مسحور تماشای خود می‌کند.احساس دوگانه عشق زمینی و عروج آسمانی در این بنا لطیف و هوش ربا درهم می‌آیزد و چنان رعنا و بی آلایش چون جوری

بهشتی بر تختگاهی اثری به اسشتیقالتان می‌آید که بی هیچ شور شهبانی مشعوف حضورش می‌شوید و دمی‌از این خاستگاه عشق زمینی به خلسه‌ای آسمانی دست می‌یابید. این مجزه معماری به سبک باغهای ایرانی دوره صفویه (چهارباغ) بنا شده است. اگر بخواهیم از این حیث ردیابی در ایران بیابیم باغ‌های تاریخی شیراز را می‌توان شاهد آورد.

بهرحال این بنا که ملات آن جان مایه عشقش است و در ادبیات فارسی هم می‌توان رگه‌هایی از آن در قصه «لیلی و مجنون»، جستجو کرد، پیشکشی بوده به یک ملکه ایرانی تبارا که می‌توان گفت حد اعلا ی نبوغ و هنر و معماری ایرانی در سرزمین هند را در خود متبلور ساخته است .

به نظر می‌رسید که همه چیز در این مجموعه از تقارن اعجاب انگیزی برخوردار است؛ از بناها تا المان‌های موجود در آن‌ها، از گنبدها تا ستون‌ها، از خطوط تا نقش و نگارهای روی بنا، از استخر تا چوبهای روان، از باغچه‌ها تا درختان. حتی گل‌ها و درختان باغ هم، قرینه هم بودند. وقتی وارد محوطه اصلی شدیم، در سه طرف بنای تاج محل بناهایی مانند مسجد شامل گنبد و مناره قرار داشتند که همه از سنگ قرمز ساخته شده بود و علاوه بر مسجد، مهمانسرا ، و محل اقامت زائرین نیز ساخته بوده‌اند.

نمای ساختمان اصلی تاج محل از اتاق‌های مربع شکل که در قسمت بالا به یکدیگر می‌رسند و شکلی محراب گونه را تشکیل می‌دهند ، ساخته شده و مجموعه این اشکال ، هشت ضلعی غیر منتظمی‌را می‌سازند که هر کدام از آنها ۵۵ متر ارتفاع دارند . در هر یک از گوشه‌های آرامگاه ، ایوانی با بالکن‌های گنبدی شکل کاملاً شبیه به یکدیگر ساخته شده که به آنها پیش طاق می‌گویند که در کنار طرح اصلی ساختمان نمایی کاملاً متقارن را به وجود آورده است در گوشه‌های صفحه بزرگ و مرمرینی که آرامگاه روی آن بنا شده است ، چهار مناره سفید رنگ قرار گرفته که موجب شکل گیری فضایی بصری – روانی شده که عمارت تاج محل را بیشتر به چشم می‌آورد.

کل بنای آرامگاه از سنگ مرمر سفید ساخته اند، اما سطح صفحه اول و همینطور مهمانتخانه و مسجد کنار آن از سنگ سرخ است و به این ترتیب اهمیت مقبره بیشتر مشخص می‌شود . گنبد آرامگاه ۳۵ متر ارتفاع دارد و به دلیل شکل خاصش به آن گنبد پیازی گفته می‌شود. بالای گنبد به شکل گل نیلوفر ساخته شده و همین مسئله باعث افزایش ارتفاع آن است. با ساختن اهمیت مقبره بیشتر مشخص می‌شود . گنبد آرامگاه ۳۵ متر ارتفاع دارد و به دلیل شکل خاصش به آن گنبد پیازی گفته می‌شود. بالای گنبد به شکل گل نیلوفر ساخته شده و همین مسئله باعث افزایش ارتفاع آن است. با ساختن چهار گنبد کوچک تر در گوشه‌های این گلدسته که طرح آنها هم از گنبد اصلی گرفته شده و پیازی شکل هستند ، نمای گلدسته اصلی بیشتر به چشم می‌آید . چود پنجره‌های کوچک در این چهار گنبد ، باعث ورود نور به درون ساختمان می‌شود.

گلدسته‌ها ، گنبدها و شکل ماه نیمه ای که روی گلدسته اصلی قرار دارد و سمبل شیوا (خدای نابودگر) هندیهاست ، تلفیق معماری ایرانی و هندی را به خوبی نشان می‌دهد . هر کدام از مناره‌ها تقریباً ۴۰ متر ارتفاع دارند و نشان دهنده علاقه معماران آن زمان برای نشان دادن تقارن این بناست . هر مناره توسط دو بالکن به طور مساوی به سه بخش تقسیم شده و در بالای هر مناره یک بالکن دیگر وجود دارد که به نوک مناره ختم می‌شود. نکته جالب اینجاست که هر مناره تا جایی که امکان دارد در گوشه‌های صفحه اصلی و با زاویه ای که به بیرون باز می‌شود ساخته شده ، بطوریکه در هنگام زلزله و ریزش مناره‌ها ، ویرانه‌های آن بر روی مقبره می‌فتند.

نمای بیرونی تاج محل با سنگ‌های قیمتی و حکاکی و نقاشی‌های زیبا مزین شده و در بعضی قسمتهای آن آیاتی از قرآن خوشنویسی شده که اکثر این آیات مضمون قضاوت را در خود دارند . این آیها از بین آیات ۱۵ سوره از قرآن مجید انتخاب و به خط ثلث نوشته شده اند . امانت خان شیرازی ، خطاط ایرانی هنرمندی است که این خوشنویسی‌ها را انجام داده است.

درون این آرامگاه زیبا تا چشم کار می‌کند ، سنگ‌های قیمتی کار شده

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

چهارشنبه ۲۸ آبان ۱۳۹۹ - سال نودوپنجم - شماره ۳۷۷۰۵

جعفر جاسوز

سفرنوشتِ هند

است . اتاق داخل آرامگاه به صورت هشت ضلعی طراحی شده که از هر طرف می‌توان به آن وارد شد ، اما گردشگران فقط از دری که به سمت جنوب باغ باز می‌شود وارد آرامگاه می‌شدند .
قبر شاه جهان و ممتاز بانو آن سویی دیوار هشت ضلعی که به آن «جالی» گفته می‌شود و بسیار زیبا کنده کاری شده قرار داشت . سطح این دیوار به شکل گل‌های زیبا با سنگ‌های قیمتی مینا کاری شده بودههرچند شاه جهان می‌خواسته برای خودش مقبره ای کاملاً» مشابه تاج محل منتها با سنگ‌های سیاه در کرانه دیگر رودخانه یامونا بسازد و این دو بنا را با پلی به هم ربط دهد تا نشانه پیوند ابدی دو عاشق باشد؛ پیوندی ناگسستنی که از جریان زمان هم می‌گذرد. اما ساخت مقبره ممتازمحل چنان هزینه گرانی برداشته بود و وضعیت معیشتی مردم به شدت ضعیف شده بود و شاه به جای اینکه خزانه مملکت را صرف کشورداری کند صرف ساخت مقبره همسرش می‌کرد که از نظر بسیاری، ولخرجی محسوب می‌شد و باعث اعتراض‌های گسترده‌ای شده بود. به ویژه اینکه خود شاه هم بعد از مرگ ملکه خملت شاهی از تن به در آورده و عبا ی سفیدی به نشانه عزاداری بر تن نموده و امور مملکت را به دخترش «چان آرا» سپرده بود. از این رو پسرش «اورنگ زیب» برای اینکه جلوی پدر مجنونش را بگیرد او را به حبس خانگی محکوم کرد و خود امور مملکت را در دست گرفت و مانع ساخت مقبره دیگری در آنسوی یامونا شد و بالاخره پس از مرگ پدراو را نیز کنار مادرش دفن نمود. برای همین هم دو سنگ قبر از قانون تقارن تبعیت نکرده اند. قبر ممتازمحل دقیقاً در زیر گنبد بزرگ و قبر شاه جهان در کنارش واقع است. شاید هم اگر پسرش اورنگ زیب می‌دانست که روزی چنین بنایی موجب رونق صنعت گردشگری در این شهر و کشورهند می‌شود ، هرگز مانع اجرای برنامه پدرش نمی‌شد.

تاج محل از حیث حشمت و زیبایی با مجموعه میدان نقش جهان اصفهان در خور قیاس است هرچند اقلیم و فرهنگ گوناگون با همه مقارنات‌ها، هویت‌های مستقلی به هر یک بخشیده اما هر دو مجموعه در پی هم آغوشی طبیعت و معماری از فضاسازی دلبرایی برخوردارند گویا آب و سبزه و فواره وقتی دامن بر معماری و نقاشی وجراحی‌های دایره وار رو به اعتلا می‌کشاید چنان جان جهان طبیعت را اکسیر روح افزایی می‌بخشد که احساس دل کندگی زمینی ومعراج آسمانی انسان شرقی را تاملین می‌کند.قوه باصره آدمی که بی تعارض متن و زمینه از درک جلوه دقیق پدیده‌های پیرامون خود عاجز است بنای سراسر سفید و مرمرین تاج محل را در سبزه شهر پرآب و رنگ اگرآ چنان چشم نواز می‌بیند که بناهای پرنقش و نگار مینایی نقش جهان را در دامن خشک ایران مرکزی. به تعبیری دیگر تاج محل شکوه سرد زنانه ای دارد همچون صمنی که به ناگاه در پی سحری به سنگی بدل شده و درمیان دشت پرآب و سبزه سر برآورده و چهد جانفرسای سنگ تراشان در تعبیه سنگ‌های رنگین و نقشین در دل مرمر سفید یکدست ، از رعونت و رعنائی وقارانگیزنجیبانه اش نکاسته است اما بناهای نقش جهان غرق در رنگ‌ها و نگارهاست. گل بوته‌های پیچاپیچ سبز و فیروزه

هندی باقی مانده است که با دیوارهایی با سیم‌های خاردار از بخش گردشگری آن جدا شده بود .

از راه سرپالایی ورودی که گذشتیم به سردر ورودی بزرگ قلعه رسیدیم . باغی بسیار بزرگ و زیبا در اطراف آن بوده‌که درختانی کهنسال در آن قرار داشت و روی این درختها سنجاب‌های کوچک قهوه ای زندگی می‌کردند در این محوطه زیبا، یک جام بزرگ سنگی توجه ما را به خود جلب می‌کند . می‌گفتند زمانی که اکبرشاه پس از سالها انتظار، بالاخره از همسر هندیو خود صاحب فرزند (جهانگیرشاه) شد، پدزنش این جام را پر از طلا کرد و به وی هدیه داد. البته این رسم کماکان در هند برقرار است و پدراهی بیچاره نه تنها مجبورند همه هزینه‌های ازدواج دخترانشان را بپردازند بلکه باید پس از تولد نوه دختری نیز هدایای نفیسی به داماد خوش اقبال بدهند.

درمورد تاریخچه قلعه دو روایت متفاوت وجود داشت؛ برخی معتقد بودند که قلعه در قرن شانزدهم و به دستور اکبرشاه بزرگ (سومین پادشاه سلسله گورکانی هند) پس از انتقال پایتخت از دهلی به آگرا ساخته شده و برخی می‌گفتند که اکبرشاه، قلعه را فتح و سپس تغییراتی در آن ایجاد نموده است. هرچه که بود، معماری بنا کاملاً بر موقلی بودش صحنه می‌گذاشت . چراکه گورکانیان و به ویژه اکبرشاه علاقه خاصی به رنگ قرمز داشتند برای همین هم اکثر بناهای آن دوره با ماسه سنگ‌های سرخ ساخته شد. است‌بنا به روایت غالب؛ اکبرشاه پس از ساخت این قلعه، در آن قصرها، باغ‌ها، تالارها، معابد و مساجد باشکوهی برپا نمود و شهری افسانه‌ای بنا نهاد؛ شهری که با ورود به آن گویی به فضای قصه‌ها و افسانه‌های مشرق زمین قدم گذاشته آید. اینجا محوطه زندگی شخصی شاه و خانانش بوده و به نوعی اندرونی قصر محسوب می‌شد.دورتادور حیط را اتاق‌های تابستانه و زمستانه فرا گرفته اند. اکبرشاه علاوه بر حرمسرا، چهارزن رسمی‌از ادیان مختلف داشته است. عده ای از صاحبزنان بر این عقیده اند از آنجاییکه او سیاستمدار بزرگی بود، به ویژه این کار را انجام داد تا ارادت و احترام خود را به سایر ادیان ثابت کند و همین عامل یکی از دلایل موفقیت و محبوبیت وی در میان روحانیون هندو و مهارجه‌های بانفوذ بوده است. وقتی به المانهای معماری قصر نیز توجه می‌کنیم عناصر همه ادیان از اسلامی و بودایی و هندو و یهودی و مسیحی را در ساختارش می‌بینیم، از سبویی نقوش اسلामी و محراب مانند و از سویی نقوشی چون اژدها و فیل و ستاره داوود و... این المانها در نسلهای بعدی کم کم به سمت الگوی واحدی از نقوش اسلیمی‌پیش می‌رود.

قلعه سرخ مساحتی بالغ بر ۱۵ هکتار را بر می‌گیرد و مدت زیادی محل حکومت پادشاهان گورکانی (اکبرشاه ، جهانگیر شاه و پس از آن شاه جهان) بوده است... در این کاخ کتیبه‌های فارسی زیادی دیده می‌شود. در ایوان شاهی یا بارگاه خاص بر روی یکی از دیوارها شعر بلندی نقش بسته بود که مضمّن تاریخ بنا بود :

از ایمن دلگشا قصر عالی بنا

سر اکبر آباد شد عرش سا

بود کنگرش از جبین سپهر

نمایان چو دندن سین سپهر

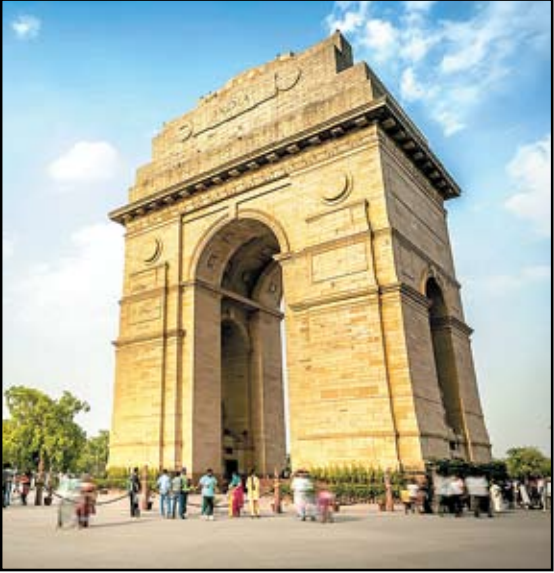
بـر احوال مردم چنان سر حساب

که دانسد چه بینند شبـها خواب

در ایوان شاهی به صد احتشام

چو خورشید بـر چرخ بـادا دمام

در قلعه اگرآ تختی از مرمر سیاه بطول تقریباً سه متر و عرض دو متر قرار داشت که در چهار طرف آن اشعاری به خط نستعلیق بسیار ظریف نقش بسته بود . این تخت برای جهانگیر که ابتدا سلطان سلیم خوانده می‌شد ساخته شده است. نمونه شعری که بر این تختگاه آمده بود:

باشد این تختگاه فرخنده تکیه گاه خدایگان کریم ...

پادشاهی که تیغ او سازد ، چون دو پیکر سر علو به دو نیم.

در گوشه ای از تخت جهانگیر شاه شکاف و ترک بزرگی دیده می‌شد که به گفته تمنخان راهنمای گزیده گوی ما، در زمان حمله انگلستان در اثر اصابت توب این چنین شده است و جای اصابت توب بر روی دیوار گوشه قلعه نیز دیده می‌شد که اکنون لانه فاخته ای شده بود. ناگاه یاد این رباعی خیام افتادم:

آن قصر که با چرخ همی‌زد پهلو

بـر درگـه آن، شـهـان نهانـدی رو

دیدیم که بـر کنگـره اش فاخته ای

بنشسته همی‌گفت که کوکو کوکو

در این قلعه سرخ، قصر بزرگی هم بود که ارتفاع دیوارهایش تا ۲۱ متر می‌رسد، از سنگ قرمز ساخته شد و بعد از اکبر شاه که جهانگیر به پادشاهی رسید، چون علاقه زیادی به تزئینات داشت تغییرات و تزئیناتی به آن اضافه کرد. اکثر سنگ نوشته‌های قسمت‌های مختلف که به وفور دیده می‌شد و به زبان فارسی بود. یکی از زیباترین قسمت‌های قصر، دیوان عام قصر بود. سقف زیبا و البته مهندسی بی نظیر در زمان جهانگیر شاه توسط یک مهندس ایرانی ساخته شده بود . ستونهای زیبا که به تعداد زیاد در آنجا دیده می‌شد و محل برگزاری جشنها و دیدار با مردم و اعضای دولت و وزرا بود و به دعای و مشکلات رسیدگی می‌شده است . محل تخت طاووس نیز در همانجا بود که سکویی که روزی تخت طاووس بر روی آن قرار داشته در وسط دیوان عام بود . تمنخان به ما گفت که هندی‌ها می‌گویند تخت طاووس در ایران است و نادر شاه افشار آن را به عنوان غنیمت از اینجا برده است ولی در واقع تخت طاووس هیچ وقت به ایران نرسیده است.

هرچند نقلی هم است که این تخت در پی ناآرامی‌های پس از قتل نادر تخریب و به یغما رفت و در زمان فتح‌لشاه تخت جدیدی با این عنوان ساخته شد که در کاخ گلستان نگهداری می‌شد. در حین بازدید از قلعه بزرگ اگرآ به قسمت‌هایی رسیدیم که دیگر از سنگ سرخ خبری نبود.

همینطور از تزئینات آجری جهانگیر شاه هم خبری نبود و البته خیلی شیک‌تر و زیباتر بود . هر کسی می‌توانست حدس بزند که این مکان توسط یک سلسله دیگر طراحی شده‌است و آن کسی نبود جز شاه جهان فرزند جهانگیر شاه ، که عاشق معماری و آثار هنری بود. گرایش به استفاده از سنگ مرمر سفید و رنگهای بکار رفته در سقف و درها و ... کاملاً این فضا را جدا از سایر قسمت‌های قصر می‌کرد . در قسمت دیگر اتاق و قصر ممتاز محل همسر دوست داشتنی شاه جهان بود که حتی در سقف آن با آب طلا نقاشی شده بود و بسیار زیبا بود.

قصر خود شاه جهان و محلی که بعد از مرگ ممتاز ، توسط پسرش در آنجا حبس خانگی شده بود همه با مرمر سفید و با تزئینات زیبا خوندمایی می‌کرد . در کنارش اتاق دخترش بود که بعد از مادرش مهردار پدر شده بود و تا زمان مرگ یگانه پرستار دلسوز پدر بود. در قصر شاه جهان پنجره ای زیبا و مینا کاری شده وجود داشت که رو به تاج محل بود گویا شاه جهان هر روز آنجا می‌نشسته و به تاج محل نگاه می‌کرده و خاطرات همسرش ممتاز محل را به یاد می‌آورده است.

در بازگشت از قلعه سرخ به نمایشگاه‌هایی از تزئینات سنگی و همچنین زری دوزی هم سر زدیم. در فروشگاه‌ای از سوغات هند چای و جوز و فلفل و زردچوبه و زنجبیل و دارچین و میخک و... خریدیم که چندان با قیمتی که در ایران داشتند تفاوتی نداشت. مجسمه سازی و طرح و نقش برجسته بر سنگ در هند بسیار رایج است و در این میان مجسمه بودا همچون مجسمه و شمایل مسیح و مریم در غرب در اشکال و اندازه‌های گوناگون مورد اقبال گردشگران قرار دارد.

اشاره: اخبار اندوهباری که در کشتار اپیدمی کرونا از هرطرف می‌رسد، بیانگر افقی تیره است؛ مردم عادی و آشفته‌گی‌های اجتماعی، سوء مدیریت عجیب و غریبی که در پی بی توجهی به قرنطینه عمومی و غربالگری و مقدم بر همه، آموزش و بهره‌گیری از زمان طلایی درمان در روزهای اولیه ابتلا به کووید ۱۹، ناگزیر به فاجعه‌ای غیرقابل جبران می‌انجامد. نمی‌توان برای برخی خسارات و مصایب در این شرایط حد و مرزی ترسیم کرد زیرا برخی سرمایه‌های درمانی و متخصصان پزشکی و کادرهای باتجربه قابل جایگزینی نیستند. در این باره در شماره‌های آتی مطالبی ویژه از چند پزشک محقق و صاحب نظر، از جمله دکتر سیاوش منصوری متخصص و محقق ایمنونولوژی و استاد نامدار بیماری‌های گوارشی که خود را وقف تحقیق و شناخت ویروس کرونا و پیشگیری از این بالای ناشناس و بی سابقه کرده است، تقدیم خواهیم کرد.

اما در این اوضاع و احوال خبر درگذشت اندیشمند صاحب نام و نوگرا که تلاشی بسترگو و خستگی ناپذیر برای احیای ارزش‌های اخلاقی و مبانی فقهی و اجتهادی شیعه و سنن حقوقی آن را به عنوان پروژه‌ای جدی و چندجانبه دنبال می‌کرد، بر اندوه و نگرانیها افزود. فارغ از نقد و نظرهای گوناگون، مرحوم دکتر داود فیرحی را باید به عنوان اندیشمندی ممتاز و استادی دارای تئوری‌های جدی و پایدار مورد تمجید قرار داد. به یاد آن نویسنده و پژوهشگر نوگرای دانشگاه و حوزه‌مطلبی را از گروه دین و اندیشه خبرگزاری مهر، به قلم سارا فیرحی برگزیده ایم که به نظر خوانندگان عزیز می‌رسد:

حجت الاسلام داود فیرحی نظریه‌پرداز و پژوهشگر علوم سیاسی و اندیشه سیاسی اسلام روز ۲۱ آبان ماه سال جاری در ۵۶ سالگی بر اثر ابتلاء به کرونا درگذشت.

مروری بر زندگی و تحصیلات فیرحی

حجت الاسلام داود فیرحی سال ۱۳۴۳ در زنجان متولد شد. علوم دینی را تا پایان مقدمات در مدرسه علمیه شهرستان زنجان خواند و سپس سطح و خارج فقه و اصول را از سال ۱۳۶۶ تا ۱۳۸۰ در حوزه علمیه قم آموخت. همزمان از سال ۱۳۶۶ در دانشگاه تهران در رشته کارشناسی علوم سیاسی قبول شد و این رشته را تا مقطع دکتری علوم سیاسی با گرایش اندیشه سیاسی از همین دانشگاه ادامه داد و رساله دکتری خود را با عنوان «دانش، قدرت و مشروعیت در اسلام» در سال ۷۸ اخذ کرد. این رساله که با الهام از روش شناسی فوکو و هرمنوتیک گادامر تنظیم شده است به بررسی مناسبات قدرت و دانش در دوره میانه اسلام پرداخته و چگونگی زایش دانش سیاسی دوره میانه را کاوش می‌کند.

وی مؤلف ۱۰ کتاب و همچنین دارای حدود ۶۰ مقاله منتشره در مجلات و کنفرانس‌های علمی در حیطه اندیشه سیاسی اسلام است. همچنین راهنمایی رساله‌های متعددی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا در حوزه اندیشه سیاسی اسلام را عهده‌دار بوده است. فیرحی از سال ۷۸ عضو هیأت علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه تهران و دارای درجه «استادی» بود. وی در مقطع دکترا تدریس دروس «اندیشه سیاسی در ایران معاصر» و «اندیشه سیاسی در اسلام معاصر»، در مقطع کارشناسی ارشد تدریس «فقه سیاسی» و «افکار سیاسی در ایران و اسلام»، «بنیادگرایی و رادیکالیسم اسلامی معاصر» و در مقطع کارشناسی تدریس «نظام سیاسی و دولت در اسلام»، «تاریخ تحول دولت در جهان اسلام» و «مبانی اندیشه‌های سیاسی در اسلام» را عهده‌دار بود. به نوشته دکتر رسول جعفریان: «دوست دانشمند ما، استاد داود فیرحی در کار خود عمیق، فکور و متخصص و از سرآمدان بود. فیرحی به خاطر امتیازش

در فکر کردن و نوشتن، برای همه قابل احترام بود. اهل فن درک می‌کردند که او از روی تأمل و تفکر، با تتبع کافی، با شناخت راه و مسیر و چراغ به دست، روی اندیشه سیاسی تأمل می‌کرد و می‌نوشت. همواره می‌کوشید تا تعصب را از خود دور کند و همزمان، نوآورانه، راهی برای آینده باز کند. آگاهیم که پس از انقلاب، چقدر در این زمینه‌ها، باطیل نوشته شد اما اندک بودند کسانی که اندیشه‌های قابل تأمل داشتند، متون را می‌شناختند و با تسلط بر آرا و نظریات جدید، به نقد و بررسی آنها می‌پرداختند. فیرحی، درس‌های جوزوی و رشته تحصیلی خودش را که قدم به قدم پیش آمده بود درست خوانده

به یاد استاد فقید دکتر داود فیرحی

راه دشوار نواندیشی دینی

بود. راه و رسم اندیشیدن در متون را می‌دانست، جست و جو می‌کرد و می‌کوشید تا با شناخت بستر تفکر سیاسی در ایران، یافته‌های علمی خود و نوآوری‌های خویش را مثل یک دستگاه فکری منظم ارائه دهد. هدف او نوشتن یک کتاب نبود، هدف او ارائه یک دستگاه فکری بود که بتواند یافته‌ها را در یک چارچوب مشخص ارائه دهد. آقای فیرحی، دقیقاً می‌دانست در چه مسیری قدم بر می‌دارد. امتیاز دیگر و جنبه احترام آمیز دیگر در او، این بود که همزمان می‌اندیشید تا گرهی از مشکلات فکری جامعه را هم باز کند. او برای پیشبرد اهداف آزادی‌خواهانه خود، بدون سر و صدا، روی متون گذشته می‌اندیشید و افکار خویش را در دفاع از آزادی به صورت منظم با استفاده از آنها ارائه می‌کرد.»

مروری بر نظریات فیرحی

فیرحی در حوزه‌های مختلفی صاحب نظر بود ولی او را بیشتر به واسطه نظریاتی که درباره تفکر فقهی و مطالعات سیاسی اسلامی داشت می‌شناسند. اگرچه به واسطه موضوع رساله دوره کارشناسی ارشدش که درباره «اندیشه سیاسی شیعه در دوره قاجاریه» بود نظریاتی هم درباره تاریخ سیاسی ایران، انقلاب مشروطه و مشروطیت داشت اما در حوزه‌های تفکر بازگشت، سلفی‌گری، وحدت و... هم صاحب نظر بود. در ادامه مروری خواهیم داشت بر بخشی از نظریات وی که برگرفته از یادداشت‌ها و گفتارهایش در جلسات و نشست‌های مختلف است.

تفکر فقهی و روشنفکری دینی

نظر مرحوم فیرحی درباره «ظرفیت‌ها و چالش‌های فقه در حوزه نظریه پردازی» اینگونه بود: علمای قدیم می‌گفتند در موضوعات عرفی باید به عرف مراجعه شود، اما امروز عرف را چگونه می‌شود شناخت؟ می‌توانیم بگوییم نماد عرف دقیق امروز رشته‌های جدید است که وجود دارد. پس اگر بتوانیم چنین استدلالی را داشته باشیم شاید بتوان گفت علوم انسانی یکی از جاهایی است

که می‌تواند موضوع را بشناسد و به فقه کمک کند. اما امروزه به لحاظ سازمانی هم مشخص نیست که تکلیف تشخیص موضوعات این چنینی بر عهده کیست! مسئله این است که ما ابهامات زیادی در موضوعات داریم و چون موضوعات خوب شناخته نمی‌شود، احکام هم تحت تأثیر قرار می‌گیرد. قداماً می‌گفتند تشخیص موضوع از وظایف سازمانی فقیه نیست. امروزه برخی فقها در تعیین موضوع ورود می‌کنند که این ورود، زمینه جنگ فقه با دانش‌های علوم انسانی را در پی دارد و در این صورت مکلف یا باید فقه را رها کند یا علوم انسانی را که هر دو ناممکن است و با این توصیف جامعه در شرایط آشوب

قواعد مدنی است شل می‌کنید. با اخلاق نمی‌توان هیچ جامعه‌ای را اداره کرد چون اخلاق ضمانت اجرایی ندارد. روشنفکری دینی ما، دوگانه دیگری هم ساخته که فقه را مساوی با تکلیف و اخلاق را مساوی با حق می‌داند و این از عجایب تاریخ روشنفکری دینی است. دستگاه فقهی ما پر از حقوق است و اساساً ابتدای فقه، از حق شروع می‌شود و تکلیف، گاردریل‌های جاده حقوق هستند. وقتی روشنفکری دینی این دوگانه را القا می‌کند، در واقع هر دو را با مشکل مواجه می‌سازد چون اخلاق بشدت از تکالیف اخلاقی صحبت می‌کند و حتی مدرن‌ترین متفکران مانند کانت نیز از تکالیف اخلاقی سخن می‌گویند. از طرف دیگر، این القا، ۸۰ درصد فقه را نیز فاکتور می‌گیرد. مشکل دیگر دستگاه روشنفکری دینی ایرانی، خلط بین فقه و سنت فقه‌ای است.

جریان‌های تکفیری و وحدت

فیرحی درباره وحدت می‌گفت: مفهوم وحدت در جهان اسلام به بازاندیشی نیاز دارد و راه طی شده را باید سنجید. طرفداران وحدت در جهان اسلام علت عقب‌افتادگی جامعه مسلمانان را متفرق بودن آنان می‌دانند. از این رو، وحدت از دیدگاه آنان به معنای غلبه بر عقب‌افتادگی است. این استدلال در عمل با دشواری‌هایی مواجه شده و گزارش‌های تاریخی نشان می‌دهد که بسیاری از خشونت‌طلبان در جهان اسلام خشونت را با تکیه بر ضرورت وحدت آغاز کرده‌اند. نگاهی به تلاش‌های فکری سیاسی در جهان اسلام ما نشان می‌دهد که احتمالاً مشکلی در فهم وحدت در جهان اسلام پدیدار شده و آنچه تحت عنوان وحدت مطرح می‌شود، خود عامل تفرقه شده است. مگر این که تعریف اصلاح‌شده‌ای از مفهوم وحدت را بتوان رواج داد. شیعه باورهایی دارد و اهل سنت نیز عقایدی و پیروان این مذاهب نمی‌توانند عقاید خود را کنار بگذارند و همین که اندکی از عقاید خود کوتاه بیایند، از طرف هم‌مسلمان خود متهم به تغییر مذهب می‌شوند.

این استاد دانشگاه تهران در زمان حیاتش سلسله مباحث کلاسی پیرامون جریان‌های سلفی و تکفیری برگزار می‌کرد که در این مباحث به طور مفصل درباره داعش، القاعده و سایر جریان‌های تکفیری به بحث می‌پرداخت. او در یکی از جلسات که مربوط به معرفی ساختار داعش از سال ۲۰۱۴ بود گفت: «دولت داعش، دولتی عادی نیست و با یک انقلاب و کودتای نهادهی جایگزین دولتی نشده است. به عنوان مثال با انقلاب در ایران، سیستم جدید جایگزین سیستم گذشته شده و دارای قانون اساسی است. در برخی کشورها دولت جدید با کودتا، جایگزین دولت گذشته می‌شود. اما داعش این گونه نیست؛ زیرا تلاش آن برای فروپاشی نظم موجود است و نظم جدید نیز ذره ذره شکل می‌گیرد. پس این نوع دولت‌ها، دولت‌های جنبشی هستند.»

مشروطیت و انقلاب مشروطه

دکتر فیرحی در جلسه درسی خود با موضوع «تاریخ اندیشه سیاسی در ایران» درباره انقلاب مشروطه و تاریخ اندیشه سیاسی در ایران توضیح داد: «مسأله فقط یک انقلاب اجتماعی نیست، بلکه یک «انقلاب فکر» است که دارد رخ می‌دهد و این انقلاب فکر را باید جدی گرفت. جامعه ایران در جریان مشروطه دارد از یک نظم سنتی به نظم جدیدی می‌آید که هم ابزارهایش متفاوت است، هم مکانیزم‌ها و نهادهایش و هم انتظارانش.»

آنچه در این گزارش خواندید فقط بخش کوچکی از تفکرات و سرفصل‌های مباحث فیرحی در طول سال‌های فعالیتش بود که به قصد مرور نظریات وی صورت گرفت و گرنه بدون شک عمق و گستردگی مباحث مطروحه از جانب وی خیلی بیشتر از اینهاست که مجال پرداختن به تمامی آنها نیست.

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات این ضایعه و فقدان فرهنگی را به خانواده استاد فقید حوزه و دانشگاه دکتر داود فیرحی و اهالی قلم و فرهنگ تسلیت می‌گوید. روانش شاد و اندیشه‌ها و تلاش‌هایش پرتمر باد. بمنه و کرمه...

قرار می‌گیرد. انسان موجودی است که اگر بین ارزش‌ها و زندگی و تضاد باشد یکی را انتخاب می‌کند و دیگری را آتش می‌زند و اگر ما نتوانیم بین فقه، که یک دانش مبتنی بر باور و ارزش‌هاست و علوم انسانی جمع کنیم علی القاعده تضاد بین ارزش‌ها و زندگی پیدا می‌شود و تعداد کمی از انسان‌ها هستند که ارزش‌ها را نگاه می‌دارند و بیشتر افراد به زندگی می‌پسیندا پس هستی و نیستی فقه به حل این مسئله وابسته است.

او همچنین درباره وظیفه فقه معتقد بود: «عمده وظیفه فقه استنباط حکم شرعی است. اما، هر حکم شرعی از آن روی که بسان یک محمول منطقی است، لاجرم موضوعی دارد و به انتفای موضوع، حکم شرعی نیز منتفی می‌شود و با تغییر آن نیز تغییر می‌کند. همچنین، برخی از موضوعات، از آن روی که اختراع و تأسیس شارع است از درون ادله شرعی استنباط می‌شود و برخی دیگر نیز از تولیدات عرف است و شارع با فرض چنین ارتکازات و تولیدات عرفی، حکمی شرعی را بدان بار نموده و افزوده است. بدین سان، قطع نظر از مجاری دوگانه تولید موضوع (اعم از عرف و شرع)، وابستگی منطقی و ابتدای حکم بر موضوع امری بدیهی می‌نماید.»

این استاد دانشگاه درباره روشنفکری و روشنفکران دینی معتقد بود: روشنفکران دینی ما بشدت روی کلام و فلسفه فشار آورده و از ارزش فقه غافلند. حال آنکه زندگی عملی را فقه اداره می‌کند.

این خطرناک‌ترین رویکردی است که به آن دچار هستند؛ گویی یک چرخ دوچرخه را نوسازی کرده و چرخ دیگر را کهنه باقی بگذارید. این رویکرد، نوعی عدم توازن در دینداری ایجاد می‌کند. غفلت روشنفکران دینی ما از فقه باعث شده همیشه در تله ادبیات بدعت بیفتند. تضادی که روشنفکری دینی بین فقه و اخلاق ایجاد کرده و هر دو را از کار می‌اندازد؛ وقتی فقه را با شمشیر اخلاق می‌زنید، قسمت مولد فقه را که پایه‌هایی برای

● گودرز گودرزی (مجید)

پیش خودم گفتم؛ شاید بهتر باشد دیگر فقط برای خودم ننویسم. بد نیست امتحانی بکنم!^(۱)

نخستین داستان کوتاه‌ام را پس از آن که با خودکار بیک پاك‌نویسی‌اش کردم، «تا» زدم و درون پاکت گذاشتم. در پاکت را با نوک زبان «تر» کردم. شیرینی چسبناک در پاکت، روی زبانم نشست. درحال مزه‌مزه کردن، با نرمه دست پاکت را چسباندم و سپس نشانی گیرنده و فرستنده را با همان خودکار پشت پاکت نوشتم؛ و بعد با این گمان که «کار از محکم کاری عیب نمی‌کند»، کمی بیش از نیاز یک پاکت معمولی، تمبر چسباندم.

برای انداختن پاکت باید می‌رفتم چهارراه مرکز شهر. نزدیک‌ترین صندوق

برای گرامی‌داشت سال‌روز درگذشت آموزگار و روزنامه‌نگار فقید مسعود محمودی

درختی با جوانه‌های بی‌شمار

آن روز چاپ و منتشر شد. پس از آن بود که هر چند وقت یکبار برای جوانه‌های اندیشه داستان می‌نوشتم که برخی از آن‌ها ناکام می‌شدند و روی چاپ را به خود نمی‌دیدند.

«مسعود محمودی» مسؤول جوانه‌های اندیشه بود. نمی‌دانم یک‌بار یا دوبار از خانه با او تماس تلفنی گرفتم؛ با همان تلفن‌های با شماره‌گیرهای انگشتی یا شماره‌گیر چرخان. برای گرفتن شماره باید نوک انگشت اشاره‌ام را و یا ته قلمی را به نویت می‌گذاشتی توی سوراخ شماره‌ها و از چپ به راست در جهت حرکت عقربه ساعت، می‌چرخاندی. سپس شماره‌گیر را رها می‌کردی تا برگردد سر خانه اول... بگذریم! صدایش اندکی زیر بود و نازک. از صدایش مهربانی و دوستی سرریز می‌کرد.

دوبار هم در ستون «چگونه بنویسیم؟ چگونه بسراییم؟» به انتقاد از دو سستا از نوشته‌هایم پرداخت و به راهنمایی‌ام نیز. ولی چیزی از او دارم که از میان خیل پرشمار کسانی که برای آن صفحه، داستان و شعر و نقد و قطعه ادبی و... می‌فرستادند، کمتر کسی دارد: ۲ نامه. ۲ دست‌نوشته او به من! اولی در ۴ صفحه با خودکار آبی؛ و دومی در ۲ صفحه با خودکار سیاه. و هر ۲ در سرب‌برگ‌های روزنامه اطلاعات.

آن ۲ نامه هم‌چون کلاس‌های آموزشی بودند برای من. آن زنده‌یاد خالصانه و دوستانه رهنمودها و راه‌کارهای چندی برای رونق و پیشرفت نویسندگی پیش روی من نهاده بود؛ آن هم درحالی که به نوشته خودش: از ۲۴ ساعت شبانه روز ۲۶ ساعت کسری وقت دارا سزااست در سال‌روز درگذشت او - که بنیان‌گزار آن صفحه بود- و زنده نگاه‌داشتن یادش، به پارهای از رهنمودهای سودمندش اشاره کنم که به یادمانده‌اند؛ زیرا هرچه گشتم نشانی از نامه‌ها نیافتم (می‌دانم که آن ۲ گرامی‌نامه را جایی لابه‌لای روزنامه‌ها گذاشتم). باری! او گوش‌زد می‌کرد که قنر «نوشتن»

را بدانم، زیرا کمتر کسی است که از توان و استعداد نوشتن برخوردار باشد؛ که باید دامنه و دایره واژگانم را گسترش بدهم؛ که رمان‌های بزرگی چون «بینوایان» را مطالعه کنم؛ که باید بخوانم و بخوانم و بخوانم، آن‌گاه بنویسم؛ و چون چیزی نوشت، منتظر چاپش نشوم؛ در این فاصله باز هم بخوانم و بنویسم... و بسیار یادآوری‌های سازنده دیگر. یادآوری‌هایی که امید می‌یاباند و آرزو می‌شکوفاند.

بی‌پرده و فاش می‌گویم که: مسعود محمودی یگانه کسی بود که برادرانه و دوستانه مرا به خواندن و نوشتن ترغیب می‌کرد و وامی‌داشت و تشویق‌ام می‌کرد و دل‌گرم.

وقتی همین روزنامه اطلاعات در میانه پاییز سال ۱۳۷۰ خبر داد که مسعود محمودی درگذشته است، ضمن آن که پیش خودم برای چند دقیقه خبر را «جعلی» خواندم، آن را قویا هم «تکذیب» کردم! ولی شوربختانه آن خبر نه جعلی بود و نه می‌شد آن را نادراست و دروغ دانست!

اکنون ۲۹ سال از رفتن زود هنگام زنده‌یاد مسعود محمودی می‌گذرد. او که برایم مدرس بود و دوست؛ مدرسی معنوی و دوستی نادیده. او که پیشه‌اش آموزگاری بود و شعر می‌سرود و داستان می‌نوشت و کلاس‌هایش همه رنگ دلکش و بوی خوش شعر و موسیقی و ترانه و مشاعره و کتاب‌خوانی داشت؛ او که پیش از انقلاب، به خاطر یک سؤزن و بدگمانی از شهر و دبیرستان به روستا و دبستان تبعید گردید و سپس به شهر و دبیرستانش بازگردانده شد؛ اما چون نیک گفته‌اند: «آب ریخته به کوزه نیاید» دیگر نشانی از آن دل و دماغ پیشین در او دیده نشد. بنابراین از نه‌اوند به تهران کوچید و در «مهر هنری» وزارت آموزش و پرورش به کار پرداخت در حالی که دل و اندیشه‌اش برای «هواي روستا»^(۲) پرمی‌زد و می‌تپید. پس از انقلاب، دایه‌های دلسوتر از مادر در کارش موش دواندند و وی را از آموزش و پرورش بیرون رانندند (شما بخوانید بازخريد اجباري‌اش کردند!). دیری نگذشت که در پاییز ۱۳۶۲ عضو و هموند تحریبه روزنامه اطلاعات شد و چندی نگذشت که صفحه جوانه‌های اندیشه را پایه‌گذاری کرد و آن را ۸ سال هنرمندانه با شور و شیدایی چرخاند و مدیریت کرد و چه نوجوانان و جوانان پرشور باذوق نازک‌خیال مستعدی که آثار و کارهای ادبی و هنری خود را به عشق همین صفحه قلمی کردند و نوشتند... از جمله من ناچیز و کم‌ترین^(۳).

او که در شعری سپید گفته بود: «... مادر از بالا صدا می‌زد مرا؛ نان خریدی؟/ نان سنگک؟/ بوی نان تازه می‌دش جواب/ مطبخ بالای تپه/ آن اتاق تنگ و تار/ با تکاپوهای مادر زنده بود...»^(۴)

«قصه کوچ چلیچه»، «ماهی آب‌زدک»، «ترانه‌های زندگی» چند نمونه از کتاب‌های اوست که برای کودکان و نوجوانان نوشته است. در پایان این یادداشت، یکی از سروده‌های ناتمام آن گرامی‌هنرمند هنردوست هنرمندپرور را - که سخت خاطره‌انگیز است و دردبرانگیز نیز - می‌خوانیم:

«هنوز این خانه، این دیوارها بوی پدر دارد
هنوز از ذهن کوچ، گام‌های او گزر دارد
هنوز این حوض، این باشویه، این گلدان پژمرده
از آن شب‌های خیس، از عطر باران‌ها اثر دارد
از آن شب‌های بلدایی، از تنهایی سنگین
از آن چشم‌انتظاری‌های بی‌پایان خبردار.»

این چند سطر را پس از سالیان سال برای او قلمی کردم؛ زیرا نام و یاد وی پیوسته برای من نمود و جلوای خاطره‌انگیز داشته است.

روانش شاد و یاد و نامش گرامی و سبز باد!

● الیگودرز - یک‌روز دم کرده نیمه‌آبی نیمه‌آفتابی بارانی! (میانه تابستان ۱۳۹۹)

(۱) آن روزها هر چه می‌نوشتم برای خودم بود. با خودکار سیاه پاك‌نویس‌شان می‌کردم و گل و بوته‌ای هم می‌کشیدم و با خاکش دور تا دور هر صفحه را کادربندی می‌کردم و خودم می‌دیم‌شان و از کار خودم لذت می‌بردم! بعد نوشته‌ها را داخل کلاسور گذاشته به دور از چشم دیگران در جایی از کمد دیواری اتاق بالایی - که حالا به کتابخانه شخصی‌ام تبدیل‌اش کرده بودم - همچون گنج بارزش بی‌مانندی پنهان‌شان می‌کردم... سپس نمی‌دانم چه شد که گمان کردم یک نفر زد پس کلام که:

- آهای! پس زکات علم چه می‌شود؟ خودخواهی هم حد و مرزی دارا آدم این‌قدر از خودراضی؟! خجالت هم خوب چیزی است!

چندی بعد پس از یک مقدار کلتجارفتن با خودم و وجدانم که «مورچه چیه که کله‌پاچاش باشه؟! علم کجا بود که زکاتش باشه؟!»، سرانجام زیربار «زکات علم» و «دیگران هم حق دارند» و «خجالت کشیدن» و این‌ها رفتم!

(۲) نام یکی از سروده‌های اوست.

(۳) جوانه‌های اندیشه، صرفا و تنها یک «صفحه» لابه‌لای دیگر صفحه‌های اطلاعات چهارشنبه آن سال‌ها نبود؛ بل به‌راستی دبستان و آموزشگاهی بود برای چه‌گونه نوشتن و چه‌گونه سرودن. به سخنی دیگر: برای چه‌گونه نگاه کردن به زندگی و آن‌گاه آن را به تصویر کشیدن.

(۴) بخشی از «فانوس»؛ سروده‌ای از روان‌شاد مسعود محمودی.

چهل سال پیش در همین روز

روز چهارشنبه ۲۷ آبان ماه ۱۳۵۹ برابر با ۱۰ محرم ۱۴۰۱ مصادف با روز عاشورا تعطیل بود و روزنامه اطلاعات منتشر نشد.

از دکتري که دلقک بود تا دکتري که نویسنده بود

وقتی خبر فوت پزشکان مطرح دنیا را می شنویم، این موضوع بیشتر تلنگر می زند که کرونا، علم فراگیر پزشکی را هم دور زده و دکترهای معروف را به میدان مبارزه آورده و به پیروزی هم رسیده است.

خبرگزاری مهر ذیل عنوان «مروری بر جان باختگان معروف کرونا در کشورهای خارجی» در دو شماره، مطالبی درباره پزشکان و نویسندگان معروف غیر ایرانی که در اثر کرونا فوت شده اند، به قلم مرضیه کیان منتشر کرده است که بخش هایی از متن مربوط به پزشکان را در اینجا می خوانیم:

از وقتی عطسه و سرفه خشک را به عنوان بارزترین نشانه های کرونا معرفی کردند، در هر جمعی که نشستیم باشیم همه با ترس و استرس به فردی که عطسه کرده نگاه می کنند؛ حالا فرقی ندارد حساسیت فصلی باشد، سرماخوردگی باشد، کرونا باشد یا هر چیز دیگر....

اگر کسی در مترو عطسه کند، همه چشم ها از بالای ماسک و زیر شیلد به طرف آن بنده خدا برمی گردد و یک قدم، یک قدم از پشت گام برمی دارند و در اولین ایستگاه از در خروجی پیاده می شوند. حتی اگر آن ایستگاه، ایستگاه مقصدشان نباشد و آن عطسه بر اثر کرونا نباشد!

اما این قضیه برای کادر درمان و پزشکان بسیار متفاوت است؛ اگر فردی مشکوک به کرونا باشد، بعد از مثبت شدن جواب آزمایش، بدون شک اول از همه با دکتر و کادر درمان در ارتباط می شود و آنها نیز نه تنها از بیمار یا فرد مشکوک به کرونا دوری نمی کنند، بلکه لحظه به لحظه برای مراقبت از او، تنگ تر و نزدیک تر در کنارش می مانند. از آنجایی هم که این ویروس آدم کش و بی رحم بر روی هر انسانی به گونه ای متفاوت خودنمایی کرده، بسیاری از کادر درمان را که اتفاقاً از افراد معروف در سطح جهان بوده اند، در سنین متفاوت و با تخصص های گوناگون به کام مرگ کشانده است. در اخبار ۹ ماه گذشته جهان؛ یعنی از روز شنبه ۲۵ ژانویه ۲۰۲۰ (۵ بهمن ۹۸) تا روز چهارشنبه ۲۸ اکتبر ۲۰۲۰ (۷ آبان ۹۹)، خبر فوت ۱۱ پزشک مطرح در کشورهای خارجی که بر اثر ابتلاء به کرونا جان باختند درج شد. از آنجایی که این ویروس منحوس از چین شروع و اوایل هم به ویروس چینی معروف شد، بیشتر پزشکان مطرحی که جان باختند، اهل چین و ساکن ووهان بودند؛ از جمله دکتر لیانگ وودونگ از پزشکان بیمارستان شینهوا که اولین پزشکی بود که بر اثر ابتلاء به ویروس کرونا در ۶۰ سالگی درگذشت.

دومین نفر، دکتر لی ون لیانگ چشم پزشک بود. او اولین فردی بود که در ۳۰ دسامبر ۲۰۱۹ در باره نشانه های ظهور ویروس کرونا هشدار داد و خودش قربانی این اپیدمی شد و در ۲۳ سالگی جان باخت.

دکتر لین ژنگ بین هم دکتر پیوند اعضا بود که در ۶۲ سالگی در ووهان، قربانی ویروس کرونا شد.

در فرانسه دکتر ژان ژاک رزافیندرانازی، دکتر اطفال در ۶۸ سالگی، دکتر او ساماریاض ۲۶ ساله در پاکستان و دکتر نینو کاسانلو ۷۵ ساله که استاد دانشگاه هم بود در اکوادور، اسیر ویروس کرونا شدند و فرصت برگشت به زندگی را نیافتند.

در میان جان باختگان اکوادور رادیولوژیستی ۵۴ ساله به نام جیوانی خوزه کوپیانو کمپورده هم بوده که بیشتر از دکتر بودنش، به دلقک بودنش مشهور بوده است. دلقک کوپینو پیشگام سرگرمی کودکان در کشورش بود و محبوبیت زیادی داشت.

در کشورهای دیگر دکتر فریها اوز در ترکیه ۸۶ ساله، دکتر آنتون سباستین پیلا، نیکل توبینگ، منجیت سینگ ریاض انگلستانی نیز به ترتیب در ۷۵، ۷۹ و ۵۲ سالگی پزشکان قربانی کرونا بودند؛ دکتر آنتون سباستین پیلا علاوه بر کار پزشکی، مورخ و نویسنده هم بود.

شاید در بین اخبار رصد شده تعدادی از پزشکان هم بوده باشند که از نگاه ها و رسدها جا مانده اند.

خبر فوت پزشکان مطرح دنیا، این موضوع را یادآوری می کند که وقتی کرونا، علم فراگیر پزشکی را هم دور زده و دکترهای معروف را به میدان مبارزه آورده و به پیروزی هم رسیده، اصلاً نباید خود را از شر این ویروس فراگیر در امان دانست.

قاب امروز

برداشت شمالی (برنج) به روش سنتی از مزارع استان گلستان/عکس از: عقیل مهبانی

سرایه

دلا برخیز تا کنجی نشینم

ز ابناي زمان کنجی گزینم

عجب دوری و ناخوش روزگاریست

نه بر مردم نه بر دور اعتباریست

اگر سد سال باشی با کسی یار

پشیمانی کشی در آخر کار

از این بی مهر یاران دوری اولاً

ز بزم وصلشان مهجوری اولاً

بسا یاران که همدم می نمودند

وفادارانه خود را می ستودند

به اندک گفتگویی آخر کار

حدیث جور و کین کردند اظهار

گذشتند از طریق دوستداری

به دل دادند آهی یادگاری

چه عقل است این که نقد زندگانی

دهی تا در عوض آهی ستانی

وحشی باقعی

امروز در تاریخ

مسأله حضور نظامیان شوروی در ایران حل شد

۲۸ آبان ۱۳۲۵، در پی رفع ممانعت شوروی، واحدهای اعزامی از تهران برای حل مسأله آذربایجان از قزوین وارد زنجان شدند و ظرف ۲۳ روز مسأله پایان یافت. مدت ها بود که واحدهای نظامی شوروی که از زمان جنگ جهانی دوم در مناطق شمال غربی ایران مستقر بودند، مانع حرکت نیروهای اعزامی دولت، فراتر از قزوین می شدند. دولت تهران متوسل به شکایت از آن دولت به مراجع مربوط جهانی و سایر فاتحین جنگ شده بود. دولت مسکو امروز و فردا می کرد تا نقشه هایی را که در سر داشت - تجزیه ایران - به اجرا درآیند.

اعتراض شوروی به رد طرح قرارداد امتیاز نفت شمال

۲۸ آبان ۱۳۲۶، دولت وقت شوروی نسبت به رد طرح قرارداد امتیاز نفت شمال ایران به آن دولت در مجلس شورای ملی، به دولت ایران اعتراض کرد. دولت شوروی در یادداشت اعتراضیه خود سیاست خارجی ایران را قضیه یک بام و دو هوا خوانده بود و با ادامه اعتبار قرارداد نفت ایران و انگلستان مخالفت کرده بود. قوام السلطنه، از سیاسیون نزدیک به دولت لندن، در زمان نخست وزیری خود وعده نفت شمال را به شوروی داده بود تا این دولت راضی به خارج ساختن نیروهایش از ایران شود. شماری این عمل قوام را که نوعی نیرنگ سیاسی بود حمل بر میهن دوستی او کرده اند و عده ای دیگر، این اقدام قوام را خدمتی دیگر به انگلستان دانسته اند.

شوبرت، موسیقیدان بزرگ اتریشی

رانتس شوبرت، موسیقیدان شهیر اتریشی ساعت ۳ بعد از ظهر ۱۹ نوامبر سال ۱۸۲۸ درگذشت و نزدیک گور بتهوون مدفون شد.

شوبرت ۳۱ ژانویه ۱۷۹۷ به دنیا آمده بود از نواخ موسیقی جهان به شمار می رود. شاهکارهای شوبرت و آهنگ های معروف او از جمله سمفونی هایش پس از مرگ او از گوشه و کنار خانه اش و از داخل انباری به دست آمده است. شوبرت که ۳۱ سال عمر کرد، جمعا ۶۰۰ آهنگ و ۹ سمفونی ساخته است.

کشف قطب جنوب

۱۹ نوامبر ۱۸۲۰، ناتانیل پالمیر آمریکایی (کاپیتان نات)، در جریان صید ماهی های بزرگ به منطقه منجمد جنوبی رسید و آن را قاره Antarctica نامید.

www.iranianshistoryonthistoday.com

سودوکو ۲۸۸۲

							۹	۲	۸
					۶				
		۲	۸						
				۱	۹		۵		
		۵		۱	۴				
		۳	۴					۸	۶
				۶	۳			۵	
						۶	۸		
			۵				۲	۱	
					۷				
		۸	۱	۳					

۶	۷	۲	۱	۳	۴	۹	۸	۵
۹	۸	۵	۶	۷	۲	۱	۳	۴
۱	۳	۴	۹	۸	۵	۶	۷	۲
۲	۶	۷	۴	۵	۱	۳	۹	۸
۳	۱	۹	۲	۶	۸	۴	۵	۷
۴	۵	۸	۷	۹	۳	۲	۶	۱
۸	۲	۶	۳	۴	۷	۵	۱	۹
۷	۹	۱	۵	۲	۶	۸	۴	۳
۵	۴	۳	۸	۱	۹	۷	۲	۶

حل ۲۸۸۱

۵۳۹۵ جدول شرح در متن

غلامحسین باغبان

افزونگی و کاهش تاریخی معده عرب تهران	پ	بلافاصله	ب	اندک	تلف استهوان
درمان می کند	اصفهان	تکرار حرف اول	مردم	ترکیب ناچار یا آکسین	تلف استهوان
۱	۵				
۲				کلام مقبر	
۳				عالم	
۴					
۵					
۶					
۷					
۸					
۹					
۱۰					
۱۱					
۱۲					
۱۳					
۱۴					
۱۵					
۱۶					
۱۷					
۱۸					
۱۹					
۲۰					
۲۱					
۲۲					
۲۳					
۲۴					
۲۵					
۲۶					
۲۷					
۲۸					
۲۹					
۳۰					
۳۱					
۳۲					
۳۳					
۳۴					
۳۵					
۳۶					
۳۷					
۳۸					
۳۹					
۴۰					
۴۱					
۴۲					
۴۳					
۴۴					
۴۵					
۴۶					
۴۷					
۴۸					
۴۹					
۵۰					
۵۱					
۵۲					
۵۳					
۵۴					
۵۵					
۵۶					
۵۷					
۵۸					
۵۹					
۶۰					
۶۱					
۶۲					
۶۳					
۶۴					
۶۵					
۶۶					
۶۷					
۶۸					
۶۹					
۷۰					
۷۱					
۷۲					
۷۳					
۷۴					
۷۵					
۷۶					
۷۷					
۷۸					
۷۹					
۸۰					
۸۱					
۸۲					
۸۳					
۸۴					
۸۵					
۸۶					
۸۷					
۸۸					
۸۹					
۹۰					
۹۱					
۹۲					
۹۳					
۹۴					
۹۵					
۹۶					
۹۷					
۹۸					
۹۹					
۱۰۰					

حل جدول ۵۳۹۴